

**M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A**

PRÁVNICKÁ FAKULTA

**Náhrada škody při
úpadku společnosti
zapříčiněném
nezákonným jednáním**

Diplomová práce

MAREK WEISER

Vedoucí práce: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

Katedra obchodního práva
Obor Právo

Brno 2020

Bibliografický záznam

Autor:	Marek Weiser Právnická fakulta Masarykova univerzita Katedra obchodního práva
Název práce:	Náhrada škody při úpadku společnosti zapříčiněném nezákonným jednáním
Studijní program:	Právo a Právní věda
Studijní obor:	Právo
Vedoucí práce:	doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.
Rok:	2020
Počet stran:	87
Klíčová slova:	Náhrada škody, skutečná škoda, ušlý zisk, budoucí ušlý zisk, goodwill, hodnota závodu, konkurs společnosti.

Bibliographic record

Author: Marek Weiser
Faculty of Law
Masaryk University
Department of Commercial Law

Title of Thesis: Compensation For Bankruptcy Caused By
Unlawful Conduct

Degree Programme: Law and Legal Science

Field of Study: Law

Supervisor: doc. JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D.

Year: 2020

Number of Pages: 87

Keywords: Compensation for damages, actual damages, loss
of profits, future loss of profits, goodwill,
business value, company bankruptcy.

Anotace

Cílem diplomové práce je identifikace a řešení problematiky škody (a její náhrady), která společnosti vznikne v důsledku zásahu natolik závažnému, že nebude schopna obnovit podnikatelskou činnost a ve většině případů bude končit v konkursu. Práce je strukturována do pěti kapitol, kdy první kapitola se zabývá naturální restitucí jako možným způsobem náhrady škody. Ve druhé kapitole se zabývám jednotlivými nahraditelnými újmami a třetí kapitola se věnuje komparaci přístupů k náhradě škody v obdobných situacích v zahraničí. Čtvrtá kapitola obsahuje syntézu závěrů o nahraditelné újmě a závěrů o náhradě škody z předchozí kapitoly. Poslední kapitola pak řeší praktické dopady náhrady škody pro společnost, především jestli společnost bude moci pokračovat v podnikání.

Abstract

The aim of this diploma thesis is to identify and solve problematic aspects of damages (incl. its compensation) arising as a result of a conduct so serious the affected company will not be able to operate business anymore and will be forced into liquidation. The thesis is structured into five chapters, with the first chapter dealing with possibility of *restitution in integrum*. The second chapters deals with individual recoverable damages and the third chapter compares the approaches to damages awarded in similar cases abroad. The fourth chapter synthesises the conclusions regarding the recoverable damages and conclusions regarding damages awarded from the previous chapter. Finally, the last chapter deals with practical impacts the compensation have for the company, spec. its ability to continue to operate its business.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Náhrada škody při úpadku společnosti zapříčiněném nezákonným jednáním** zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 30. října 2020

.....
Marek Weiser

Poděkování

Rád bych poděkoval doc. JUDr. Ing. Josefovi Šilhán, Ph.D za cenné rady a připomínky v průběhu psaní diplomové práce. Poděkování patří také mé rodině za její podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Seznam obrázků	12
Seznam pojmů a zkratk	13
Úvod	15
Představení předmětu práce	15
Vymezení cílů a metod	16
1 Naturální restituce	19
1.1 Možnost a přiměřenost peněžní náhrady pro účely naturální restituce	19
1.2 Náhrada „nové za staré“	21
1.3 Časové hledisko	23
1.4 Nárok na obchodní znehodnocení v případě uskutečnění naturální restituce.....	23
2 Nahraditelná újma	25
2.1 Skutečná škoda společnosti.....	25
2.2 Ušlý zisk společnosti.....	29
2.3 Nemajetková újma a poškození <i>goodwillu</i>	39
3 Komparace náhrady škody za likvidační škodlivý zásah v <i>common law</i>	47
3.2 Příklad z Velké Británie	51
4 Náhrada škody na hodnotě závodu dle <i>common law</i> a tuzemská nahraditelná škoda.	53
5 Dopad náhrady škody na insolvenční řízení společnosti	61
5.1 Náhrada škody před pravomocným rozhodnutím o úpadku ..	61
5.2 Náhrada škody po pravomocném rozhodnutí o úpadku.....	63
5.3 Náhrada škody po zrušení společnosti	67
Závěr	69
Použité zdroje	71

Seznam obrázků

Obrázek 1: Graficky znázorněný rozdíl mezi náhradou u ušlého zisku a LBV. Graf COMPTON, Jeff, BRYANT, Margaret, SHAPIRO, Michael.....	47
Obrázek 2: <i>Slow Death Scenario</i> . Graf COMPTON, Jeff, BRYANT, Margaret, SHAPIRO, Michael.....	50
Obrázek 3: Schéma možných variant postupů v případě náhrady škody	64

Seznam pojmů a zkratek

OZ	– zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
IZ	– zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
obch. z.	– zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění k 31. 12. 2013.
CISG	– Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.
PETL	– Principy evropského deliktního práva.
UNIDROIT	– Principy vydané Mezinárodním ústavem pro sjednocení mezinárodního práva soukromého Římě.
PECL	– Principy evropského smluvního práva.

Úvod

Představení předmětu práce

Téma práce jsem si vybral v návaznosti na téma mé práce v rámci SVOČ, kde jsem se zabýval náhradou škody společnosti v případě úpadku zapříčiněného zásahem správce daně ve formě zajišťovacích příkazů, následovaným daňovou exekucí. Při bádání se mi však především kvůli limitaci rozsahem nepodařilo ve vší úplnosti odpovědět na všechny otázky týkající se náhrady škody takto poškozené společnosti.

Škodlivý zásah může mít mnoho podob, kromě něj bude u závažnosti následku záležet i na druhu podnikání poškozené společnosti či na její velikosti. Následek přitom bude typicky ve formě „zničení“ podnikání.¹ Ač se takový zásah může jevit jako nepravděpodobný, praxe ukazuje případy zdravých a prosperujících společností, podnikajících v odlišných odvětvích, jejichž podnikání bylo zničeno různými druhy škodlivých zásahů. V České republice jsou i mediálně známé případy úpadků společností, které způsobil správce daně pomocí nezákonně vydaných zajišťovacích příkazů.² Ze zahraničí lze uvést jako příklad insolvenční ICT společnosti zapříčiněnou hackerským útokem,³ úpadek způsobený bankou, kdy její ředitel se v rozhovoru v rozporu s povinnostmi zachovat ban-

¹ V kapitole č. 5 probíraná doktrína *common law* pracuje s pojmem „*destruction of business*.“ V rámci tuzemské úpravy se jako přiléhavé jeví hovořit o zničení závodu.

² POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, Petra, OBŠNAJDROVÁ, Jana. Sorry jako, končíte... Firma FAU zbavila mlčenlivosti Babiše i finanční správu. *prerovsky.denik.cz* [online] VLTAVA LABE MEDIA a.s., publikováno 31. 8. 2017 [cit. 5. 10. 2020].

Počet poškozených finanční správou (včetně společností, u kterých finanční správa úpadek přímo způsobil), je však zřejmě větší: MORÁVEK, Daniel. Součet hodnot neoprávněně vydaných zajišťováků? Neuvěřitelných 1,76 mld. Kč. *Podnikatel.cz* [online], Internet Info, s.r.o., publikováno 22. 11. 2018 [cit. 5. 10. 2020].

³ DAVIS, Jessica. AMCA Files Chapter 11 After Data Breach Impacting Quest, LABCorp. *healthitsecurity.com* [online], Xtelligent Healthcare Media LLC, publikováno 18. 6. 2019 [cit. 5. 10. 2020].

kovní tajemství nelichotivě vyjádřil o likviditě jejího klienta, jemuž v důsledku toho už žádná další banka úvěr neposkytla,⁴ či insolvenci průmyslové prádelny způsobenou znečištěnou vodou, kvůli které nemohla prádlo pořádně vyprat, a postupně tak přišla o všechny zákazníky, přičemž dodavatelem vody bylo město.⁵

Skladba škody se bude lišit v závislosti na konkrétním škodlivém zásahu – škoda spočívající v hromadném fyzickém zničení hmotných věcí tvořících závod (např. úmyslně zapříčiněný výbuch ve výrobním závodu a skladu hotových výrobků) bude z větší části tvořena pouze snížením aktiv, přičemž škoda ve formě zvýšení pasiv (vznik pohledávek dodavatelů, odběratelů, zaměstnanců) může vznikat až v horizontu následujících dnů či měsíců.⁶ Společně s nemožností společnosti pokračovat v podnikání jí bude i ucházet zisk, přičemž opět v závislosti na konkrétních okolnostech může škoda ve formě ušlého zisku vznikat jak současně se škodlivým zásahem, tak i v průběhu následujících dnů, měsíců až let.

S ohledem na různost podob možných škodlivých zásahů a stejnou různost podnikání jednotlivých společností se nelze blíže zabývat konkrétními dopady na konkrétní společnost. Co však budou mít všechny poškozené společnosti s největší pravděpodobností společné, je naplnění definice úpadku dle § 3 odst. 1, případně § 4 IZ, což pro ně bude, v případě, že nedojde ke skutečně včasné náhradě škody, otázkou času.

Vymezení cílů a metod

Cílem práce bude prozkoumat, v jakém rozsahu vzniká společnosti nahraditelná škoda jako samostatný předpoklad vzniku odpovědnosti za ni.

⁴ WILSON, James. Deutsche Bank faces damages in Kirch case. *ft.com* [online], The Financial Times Ltd., publikováno 16. 11. 2012 [cit. 5. 10. 2020].

⁵ Rozsudek Appellate Division of the Supreme Court of New York, Third Department ze dne 10. 1. 1991. S.A.B Enters. V. Athens, sp. zn. 164 A.D.2d 558 (N.Y. App. Div. 1991). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 8. 9. 2020].

⁶ S ohledem na souvislost práce s insolvenčním řízením je vhodné dodat, že to je přirozeným následkem vždy právě zvýšení pasiv, tedy vznikem a růstem dluhu společnosti. Aktiva společnosti by teoreticky mohla zůstat nedotčena, a i přesto může být definice úpadku naplněna pouze kvůli škodě ve formě zvýšení pasiv, tedy vzniklého dluhu.

Bude se jednat o škodu způsobenou škodlivým zásahem natolik závažným, že v jeho důsledku dojde ke „zničení“ podnikání společnosti, resp. společnost nebude moci nadále v podnikatelské činnosti pokračovat. Pro použitelnost závěrů práce nebude naplnění definice úpadku podmínkou, jelikož poškozené společnosti bude právo na náhradu újmy vznikat i v případě, že se jí podaří úpadku vyhnout, například když se jí poškozený či zničený závod podaří prodat.

V práci se nebudu blíže zabírat možnými způsoby vzniku újmy a ani odpovědnými subjekty, ale pouze aspekty samotné újmy, její existence a možnosti její náhrady. Proto je potřebné na úvod uvést, že podmínky vzniku práva na plnou náhradu újmy (porušení smluvní či mimosmluvní povinnosti, vznik škody, příčinná souvislost a potažmo předvídatelnost) budu předpokládat za naplněné a na straně škůdce stojí odpovědný subjekt.⁷ Téma by však mohlo být o uvedenou problematiku rozšířeno prozkoumáním dalších předpokladů pro vznik práva na náhradu újmy, především odpovědnosti subjektu za škodlivý zásah a příčinné souvislosti, potažmo její vazby na rozsah újmy, k jejíž náhradě bude mít poškozená společnost právo.

Prvotní inspirace tématem se týkala výhradně kapitálových společností, nicméně zjištěné závěry by měly být použitelné i pro osobní společnosti a teoreticky i pro náhradu škody na závodu fyzické osoby podnikající.⁸ Z důvodů omezeného rozsahu budu zkoumat náhradu újmy pouze optikou poškozené společnosti, a nikoliv případně poškozených společníků, akcionářů, členů družstva.⁹

V první kapitole se budu nejprve zabírat možností nahradit vzniklou škodu naturální restitucí, především její možností a přiměřeností s ohledem na skutečnost, že škodlivým zásahem bude poškozen či zničen závod společnosti do té míry, že nebude schopna pokračovat v podnikatelské činnosti. Budu se zabývat specifickými podmínkami, jejichž naplnění bude nutné pro úspěšné provedení naturální restituce, přičemž ale ve většině případů bude zřejmě provedení naturální restituce značně obtížné až nemožné.

⁷ Lhostejno, zdali se jedná o pachatele trestného činu, zaměstnance jednajícím úmyslně, stát či odpovědný statutární orgán.

⁸ V práci budu pod pojem společnost zahrnovat všechny možné poškozené společnosti, tedy kapitálové i osobní. V jisté míře ale bude možné závěry použít i pro škodu na závodu fyzické osoby podnikající nebo podnikajícího spolku.

⁹ Mimo kapitolu 2.1.3, zabývající se krátce reflexní škodou.

Proto bude předpokládaným způsobem náhrady škody náhrada interese a v kapitole č. 2 se budu věnovat již jednotlivým složkám nahraditelné újmy, které budou poškozené společnosti vznikat; tedy skutečné škodě, ušlému zisku a krátce rovněž újmě nemajetkové a zvláštnímu režimu újmy na goodwill (ta se může projevovat jako újma majetkové i nemajetkové). V rámci oddílu věnujícímu se ušlému zisku se budu zabývat budoucím ušlým ziskem, a to komparací přístupů instrumentů mezinárodního soukromého práva a tuzemskou praxí. V konfrontaci s předpokládanou trvalostí následků škodlivého zásahu¹⁰ se totiž náhrada budoucího ušlého zisku jeví jako značně problematická. V rámci cíle práce se i proto budu zabývat výzkumnou otázkou, zdali je možné hradit újmu společnosti náhradou skutečné škody odpovídající hodnotě jejího závodu, který byl škodlivým zásahem zničen. Náhradou škody jako skutečné škody na hodnotě zničeného či poškozeného závodu by mohlo dojít i k jisté formě náhrady (budoucího) ušlého zisku. K zodpovězení této otázky budu v kapitole č. 4 pomocí komparace se zahraniční doktrínou tuto náhradu škody blíže zkoumat, jelikož především v zemích se systémem *common law* je již dostatečně zavedená. Získané poznatky o náhradě škody v hodnotě poškozeného závodu se syntézou pokusím v kapitole č. 5 aplikovat na tuzemskou úpravu, a v ní tedy na výzkumnou otázku odpovědět s rozbořem toho, co tato náhrada škody obnáší. Mimo dvě výše zmíněné metody bude v práci využito i metod deskripce a analýzy.

Pro korelaci téma práce s úpadkem společnost, tj. s insolvenčním řízením, vznikne samostatně kapitola č. 6, kde budou řešeny kromě základních otázek spojených s insolvenčním řízením společnosti i praktická otázka možnosti společnosti pokračovat v podnikání po provedení náhrady škody. Pro bádání považuji za zvlášť zajímavou situaci společnosti v případě, kdy je její úpadek řešen formou konkursu, jelikož ten (ve většině případů) nevyhnutelně dospěje k jejímu zániku. V případě úspěšné reorganizace nedochází k likvidaci společnosti, minimálně při ní vždy bude existovat společnost nástupnická.

¹⁰ Pro společnost nebude objektivně možné obnovit podnikatelskou činnost žádným způsobem, natož pak na úroveň před škodlivým zásahem.

1 Naturální restituce

Prvním ze způsobů, jak nahradit vzniklou škodu, je uvedení do předchozího stavu neboli naturální restituce. Nicméně zákonodárcem privilegovaná metoda v případech škodlivého zásahu natolik vážného, že zneemožní společnosti pokračovat v podnikání, bude mimo jiné narážet na problémy se splněním kritéria „dobré“ možnosti a přiměřenosti.

1.1 Možnost a přiměřenost peněžní náhrady pro účely naturální restituce

Mimo ojedinělé případy, kdy bude naturální restituce možná provedením pouze nějakého úkonu škůdcem,¹¹ bude poškozená společnost typicky provádět odstranění škod sama, přičemž po škůdci může požadovat peněžní náhradu ve výši umožňující zajistit hospodářsky rovnocenný stav závodu se stavem před škodlivou událostí.¹² Taková náhrada může být obecně vyšší, než pouhá náhrada interese, tedy pouhé početní škody,¹³ jelikož investování prostředků zpátky do provozu závodu může spolknout i řádově více prostředků, než jaká byla jeho „čistá“ hodnota před škodlivým zásahem.

Nelze bez dalšího říct, že naturální restituce možná není. Jedná-li se např. o společnost s malým obratem a současně krátkým časem existence (např. start-up), lze „dobrou možnost“ náhradu škody ve formě naturální restituce připustit. Ruku v ruce však s těmito úvahami je nutné brát v potaz insolvenční řízení, které bude často postupovat rychleji, než řízení před obecným soudem o náhradě škody. Pro možnost naturální restituce nesmí být úpadek buďto vůbec prohlášen (škůdce poškozené společnosti nahradí škodu dostatečně rychle), anebo musí být jako způsob jeho řešení zvolena reorganizace.¹⁴ Současně je však třeba dodat, že

¹¹ Srov. poznámka pod čarou č. 151.

¹² MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081*. 1. Vydání. Praha: Nakladatelství Leges, 2018, s. 909.

¹³ Ibid., s. 907.

¹⁴ O možnosti naturální restituce lze ještě uvažovat v případě ukončení insolvenčního řízení dle § 308 odst. 1 písm. a) a odst. 2 IZ, blíže vizte kapitolu č. 5.

výše zmíněný typ společnosti, u které by obnovení v předešlý stav šlo považovat za „dobře možné,“ je ze stejné kategorie těch, která na podmínky reorganizace typicky nedosáhne.¹⁵

Jedná-li se o společnost větší, než mikropodnik nebo i malý podnik,¹⁶ která má za sebou již nějaký čas fungování s vlastním know-how, sítí zákazníků či obchodních partnerů a místem na trhu, lze si jen těžko představit situaci, za které by soud shledal vytvoření hospodářsky rovnocenného stavu za „dobře možné.“ Takový způsob náhrady způsobené škody by vyžadoval neúměrně vysoké náklady oproti hodnotě poškozeného závodu a nebylo by možné zaručit úspěšný výsledek, jelikož by se dost dobře mohlo jednat o několikaleté úsilí (a např. o dobré možnosti získat zpět ztracený tržní podíl lze dost dobře pochybovat). Byť by u takového případu bylo možné dovodit, byť čistě hypotetickou, „dobrou možnost,“ zřejmě by provedení naturální restituce nešlo provést kvůli její nepřiměřenosti. Kritérium přiměřenosti naturální restituce vyjadřuje zájem poškozené společnosti na zachování integrity jejich statků a zájem škůdce na poskytnutí peněz¹⁷ – u typického příkladu závodu vyřazeného z provozu převládá zájem škůdce na náhradě interese nad zájmem poškozené společnosti na naturální restituci, vyžadující náhradu podstatně větší.

Institut přirážky za integritu¹⁸ je spojován s hospodářskou totální škodou, ovšem jeho použití i v případě opravy lze odůvodnit případnou

¹⁵ Zvláštní podmínku přípustnosti doplňuje ust. § 316 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., nicméně dostupné statistiky ukazují, že u drtivé většiny společností je způsobem řešení úpadku konkurs. Všechny insolvence v ČR, *insolcentrum.cz* [online], Insol-Centrum, s.r.o [cit. 7. 9. 2020]. Je však možná uvažovat o případném navýšení počtu reorganizací o ty společnosti, kterým škodlivým zásahem vzniká dobytá pohledávka na náhradu škody.

¹⁶ Čl. 2 odst. 2 a 3 Přílohy I. k Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem Text s významem pro EHP. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 9. 2020].

¹⁷ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 912.

¹⁸ O přirážce za integritu ve výši 30 % rozhodl jako první německý Spolkový soudní dvůr v rozsudku ze dne 15. 10. 1990. Dovodil, že vysoký zájem na integritě majetku ospravedlňuje vynaložení nákladů na opravu automobilu o 30 % vyšší, než náklady

neexistencí trhu se závody, jakým je ten, který byl společnosti zničen. Zájem společnosti na obnovení hodnoty závodu k pokračování v podnikání, a tím pádem na pokračování jí samotné v existenci, se nadto nedá přímo srovnávat se zájmem majitele na nehospodárné opravě jeho automobilu. Nicméně české soudy s přírážkou za integritu zatím neoperují¹⁹ a jeho absenci v rozebíraném případě nemůže spolehlivě suplovat § 2969 odst. 2 OZ.²⁰

1.2 Náhrada „nové za staré“

Možnost obstarání „nového závodu za starý“ se může jevit jako nepravděpodobná, ale zcela ji vyloučit nelze.²¹ Bude-li společnosti dodán závod nový, s hodnotou vyšší, než ten zničený, vzniká otázka případného obohacení poškozené společnosti.

Problematika náhrady „nové za staré“ spočívá především v otázce náhrady věcí novou za věc použitou, jež měla hodnotu nižší než věc nová. Nesetkal jsem se s řešením otázky náhrady „nové za staré“ u obchodního závodu.²² U něj bude primárním hlediskem pro zjištění jeho hodnoty,

na pořízení odpovídajícího náhradního automobilu. Rozsudek Německého Spolkového soudního dvora (BGH) ze dne 15. 10. 1990, VI ZR 314/90. In: *beck-online.beck.de* [právní informační systém]. 2020, VERLAG C.H.BECK [cit. 10. 9. 2020].

¹⁹ Důvodová zpráva k OZ. *obcanskyzakonik.justice.cz* [online]. 2012 s. 577, 578. [cit. 11. 9. 2020].

²⁰ Cena zvláštní obliby především představuje náhradu nemajetkové újmy, nemluvě o limitech týkajících se úmyslu škůdce. MELZER, TÉGL, op. cit., s. 926 a 1085.

²¹ Jako příklad lze uvést zničení podnikání společnosti fungující výhradně online, u kterého lze uvažovat o vytvoření náhrady za závod na klíč, nebo zničení restaurace provozované franšízantem, kterému lze nahradit zničené prostory dodáním obdobně velkých a vybavených prostor na druhé straně ulice.

²² Srov. MELZER, TÉGL, op. cit., s. 915, kde je uveden příklad se zničením obleku, který je věcí hromadnou, nicméně podnikatelský závod je pro důvody uvedené níže přece jen věcí hromadnou „vyšší kategorie.“ K tomu srov. KINDL, Tomáš, komentář k § 501 in ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. Občanský zákoník - Komentář - Svazek I. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 9. 2020].

kromě hodnoty jednotlivých věcí, míra vnitřního spojení a organizovanosti, tj. základní kritéria věci hromadné.²³ Dovolím si tvrdit, že pro zjištění hodnoty závodu je toto kritérium stejně důležité, jako hodnota jmění, jelikož právě existence a míra vnitřního spojení a organizovanosti, know-how zaměstnanců a existujícími vztahy vně a uvnitř společnosti (Goodwill²⁴) jsou tím, co tvoří rozdíl mezi „skladem“²⁵ a organizovaným podnikem, schopným vytvářet zisk. Na rozdíl od jednotlivé věci tedy ustupuje kritérium případného opotřebení hmotných věcí tvořících závod do pozadí; zatímco míra opotřebení jednotlivých věcí se podílí na hodnotě závodu jen zčásti, u jednotlivé opotřebované věci a možného obohacení dodáním věci nové se jedná o otázku zásadní.

Náhrada „nové za staré“ tak zřejmě reálně umožní dodat pouze „holý závod,“ tj. v podstatě pouze majetek bez složek závodu získaných cíleným úsilím, které byly charakteristické pro původní závod podnikatele. Tyto složky jsou přitom zásadní pro hodnotu závodu, nicméně nahradit jejich zničení, či jen poškození, dodáním „nových“ složek, zřejmě nebude možné. Domnívám se tedy, že naturální restitucí dodáním nového závodu nebude téměř nikdy možné nahradit veškerou újmu, která podnikateli vznikla zničením jeho starého závodu.²⁶

²³ Jedná se o objektivní prvek závodu, zatímco existence vůle podnikatele je prvkem subjektivním, srov. KOUKAL, Pavel. Komentář § 501 in LAVICKÝ, Petr a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654).

²⁴ K náhradě újmy na *goodwillu* vizte kapitolu č. 2.3.

²⁵ „Pouze zcela chaotický soubor jmění, u něhož míra organizovanosti nedosahuje míry de minimis, by obchodním závodem nebyl.“. KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, komentář k § 502 in LAVICKÝ, op. cit. Uvedené potvrzuje nutnost mimo hodnotu samotného jmění zjistit i kvalitu jeho organizovanosti a další prvky *goodwillu*.

²⁶ Na rozdíl od provedení „opravy,“ tj. za situace, kdy dojde k odčinění újmy (resp. k odstranění škodlivého zásahu a jeho následků) dříve, než dojde k poškození *goodwillu*.

1.3 Časové hledisko

Zatímco Bezouška za výsledný stav po provedené naturální restituci považuje ten před škodnou událostí,²⁷ Melzer při zkoumání časového hlediska s odkazem na rakouskou doktrínu dovozuje, že náhrada by měla vytvořit stav odpovídající tomu, jak by byl, kdyby ke škodlivé události nedošlo.²⁸ U naturální restituce škod způsobených společností v případech větší časové prodlevy namísto odhadů (dost možná i spekulací) stavu společnosti v budoucnosti považují spolehlivěji zjistitelný stav (a tedy i výši náhrady) bezprostředně před škodlivou událostí za vhodnější. Je třeba dodat, že v případě náhrady škody na věci (tedy i na věci hromadné) judikatura konzistentně volí obvyklou cenu v době poškození.²⁹

1.4 Nárok na obchodní znehodnocení v případě uskutečnění naturální restituce

Podaří-li se provést naturální restituci, je namístě prozkoumat otázku možné existence nároku na obchodní znehodnocení. To představuje rozdíl v hodnotě poškozené věci (typicky automobilu, v našem případě však závodu) před škodlivým zásahem a po provedené opravě. Právě u automobilů je existence obchodního znehodnocení důvodná, jelikož bouraný, byť opravený automobil bude mít objektivně nižší hodnotu, než stejný automobil nikdy nebouraný.³⁰ Obchodní znehodnocení závodu by tedy spočívalo ve snížení ceny závodu po naturální restituci, oproti hypotetickému závodu škodlivou událostí nepoškozenému, kdy ani naturální restituce by nevedla k plnému odstranění škod.

Pro hodnotu závodu jako celku budou vždy důležité faktory v daném místě a čase, tedy zjednodušeně, jestli se podnikání společnosti daří, či ne. U společností je v čase proměnlivá hodnota přirozená, může zažívat

²⁷ BEZOUŠKA, Petr. Komentář k § 2951 in HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 9. 2020].

²⁸ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 910.

²⁹ „(...) u škody vzniklé zničením věci použité a částečně opotřebované se musí zásadně vycházet z (...) obvyklé ceny věci, a to v době jejího zničení.“ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 601/2007.

³⁰ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 935, 936.

časy dobré i špatné, přičemž stejně tak se bude dynamicky měnit i hodnota jejího závodu. Potencionálního kupce sice bude zajímat, jak na tom společnost byla před několika lety, ale vliv na cenu budou mít okolnosti současné a budoucí výhled pro pokračování v podnikání.

Náhrada obchodního znehodnocení předpokládá provedení opravy, kterou v případě poškození závodu za určitých podmínek provést lze. „Opravu“ *goodwillu* zcela vyloučit nelze; lze připustit scénář, kdy poškozená společnost vynaloží prostředky na nápravu reputace či marketing pro obnovení klientely, a hodnotu *goodwillu* se jí obnovit podaří.

Domnívám se, že existence obchodního znehodnocení se nebude dát dovodit v případě věcí hmotných. Problém může nicméně nastat u újmy společnosti na *goodwillu* – poškození či zničení složek *goodwillu* bude často nevratné, přičemž složky *goodwillu* jsou zásadní pro určení hodnoty závodu.³¹ V případě náhrady újmy na *goodwillu*, která bude přetrvávat po provedení naturální restituce, lze jako způsob náhrady škody zvolit kombinaci naturální restituce a peněžní náhrady. Poškozené společnosti by tak ta část škod, která nebyla odstraněna naturální restitucí, byla kompenzována doplatkem v penězích.³² Doplatek v penězích lze považovat za možný i u výše rozebírané náhrady „nové za staré.“

³¹ Blíže k náhradě újmy na *goodwillu* vizte kapitolu č. 2.3.

³² MELZER, TÉGL, op. cit., s. 930.

2 Nahraditelná újma

Nebude-li obnovení předešlého, hospodářsky rovnocenného stavu možné, bude na místě náhrada újmy nahrazením interese, tedy jak skutečné škody, tak ušlého zisku. Mimo tyto náhrady bude mít společnost v určité míře nárok na odčinění nemajetkové újmy, přičemž škodlivým zásahem bude typicky zasaženo i do složek goodwillu. Újma na něm, resp. na jeho složkách se, jak níže rozebírám, může projevit jako újma majetková nebo nemajetková, v závislosti na jeho konkrétních složkách.

2.1 Skutečná škoda společnosti

Společnosti po škodlivém zásahu bude vznikat skutečná škoda spočívající ve zmenšení majetku, tedy zmenšení aktiv. Její součástí může být, jak vyplývá z § 2952 věty druhé OZ i vznik dluhu, tedy zvýšení pasiv. Ústavní soud skutečnou škodu ještě za účinnosti předchozího občanského a obchodního zákoníku, kdy její součástí nebyl i vznik dluhu, vymezil následovně:

„Za skutečnou škodu se považuje majetková újma vyjádřitelná penězi, která spočívá ve zmenšení, ve snížení či v jiném znehodnocení již existujícího majetku poškozeného, jakož i ve vynaložení nákladů na odstranění tohoto znehodnocení.“³³

2.1.1 Vznik dluhu společnosti

Škůdce bude povinen k úhradě dluhu, vzniklého společnosti v důsledku škodlivého zásahu. Takový dluh může být představován pohledávkami za společností v souvislosti s přerušением jejího podnikání; může se tak jednat o vznik zcela nových pohledávek, ale i o příslušenství těch již existujících (tak např. smluvní pokuty či úroky z nesplněných smluv). Poškozená společnost si dle § 2952 věty druhé OZ může vybrat náhradu, kdy

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 18/01.

škůdce jí buďto poskytne náhradu určenou ke splnění dluhu, anebo ji škůdce dluhu zproští.³⁴

Otázka vzniká ohledně práva na náhradu škody ohledně dluhu, který před škodlivým zásahem společnost měla, ale v důsledku škodlivého zásahu se stal splatným (např. úvěr, který společnost poctivě splácela, nicméně prohlášením úpadku se stal splatným okamžitě). Vyjdeme-li z definice škody jako újmy na jmění,³⁵ nelze dovodit zapříčinění splatnosti dluhu jako okolnost totožnou se zapříčiněním vzniku dluhu jako celku. Je však nesporné, že zavinění splatnosti může mít negativní dopad na integritu statků poškozené společnosti, která musí řešit, jak najednou splatit dluh, který měl být splatný až v budoucnu.³⁶ Současná zákonná úprava, komentářová literatura a ani judikatura však spravedlivé východisko nenabízejí.

2.1.2 Marně vynaložené výdaje

Součástí skutečné škody společnosti budou i marně vynaložené náklady, s ohledem na škodu však vynaložené rozumně a účelně. Melzer hovoří o prostředcích, které společnost vynaložila, ačkoliv by je jinak vynaložit nemusela.³⁷ Avšak mezi marně vynaložené výdaje dále budou patřit i prostředky, které společnost vynaložila před škodlivou událostí³⁸ a které by vynaložila i bez škodlivé události. Podmínkou je, že právě vlivem škodlivé události nebyl naplněn účel³⁹ jejich vynaložení.⁴⁰ Například

³⁴ „To může spočívat v prominutí dluhu ze strany věřitele (...), splnění dluhu namísto poškozeného (...), nabytí pohledávky a následné prominutí dluhu, (...).“ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 938.

³⁵ Ibid., s. 30.

³⁶ Zaplacení dluhu dalším dluhem by společnosti mělo vzniknout právo na náhradu marně vynaložených výdajů, rozebírané níže, jedná se však o nedokonalý způsob řešení – např. v některých situacích nebude možné úvěr zajistit.

³⁷ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 939.

³⁸ Např. náklady na práce na vinohradě, který po následném škodlivém zásahu neurodí. Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 30. 9. 1980, sp. zn. 1 Cz 137/80. Není bez zajímavosti, že zde zhodnotil soud škodu na hodnotě vinohradu jako skutečnou škodu, i když ta se projevila tak, že vinohrad neurodil (tedy nepřinesl zisk).

³⁹ Melzer zmiňuje tzv. nauku o zklamání, frustraci. MELZER, op. cit., s. 939.

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1614/2005.

mzdy zaměstnanců (vyplacené před nebo i po škodlivé události), kteří v důsledku škodlivé události nemohli pracovat, jsou marně vynaloženým nákladem⁴¹ – ačkoliv by společnost náklady na mzdy vynaložila i bez škodlivé události, byl zmařen účel, pro který byly vynaloženy (aby zaměstnanci mohli pracovat a vynaloženou hodnotu zaměstnavateli „vrátit“).

Mezi další marně vynaložené náklady mohou patřit náklady na odvrácení škod, zjištění rozsahu škod, na odstranění škod⁴² a náklady na pronájem strojů, vozidel, či jiných prostředků, jež společnost potřebuje k provozování podnikání.⁴³ Od nákladů na pronájem však bude odečtena částka, kterou by společnost vynaložila na provoz vlastních prostředků.⁴⁴ Reálně však bude společnost po skutečně likvidačním škodlivém zásahu sotva schopna spolehlivě obnovit svou činnost jen pomocí nájemních či jiných smluv. Za marně vynaložené náklady bude možné považovat i výdaje společnosti, kterými by se pokusila odvrátit hrozící úpadek – tedy např. zajištění dalšího financování formou úvěru (samotný úvěr marně vynaloženým výdajem nebude, jelikož se stane součástí aktiv; úrok z něj však ano).

2.1.3 Krátce k reflexní škodě

V případě škodlivého zásahu, který je schopen společnost zcela vyřadit z provozu, vzniká škoda současně na závodu společnosti a na hodnotě společnosti. Nelze ale automaticky říci, že se jedná o dvě strany téže mince. Zatímco právo na náhradu škody za poškozený závod vzniká společnosti, v případě poškození hodnoty společnosti jí právo na náhradu „její“ hodnoty nevzniká. Škodlivým zásahem vzniká totiž reflexní škoda

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1807/2001.

⁴² Srov. BEZOUŠKA, Petr, komentář k § 2952 in HULMÁK, op. cit.

⁴³ Jako příklad lze uvést škodlivý zásah ve formě nezákonně vydaných zajišťovacích příkazů a následné daňové exekuci správcem daně. Po proběhnuté mobiliární exekuci se společnost teoreticky může pokusit pokračovat v podnikání právě obstaráním náhrady za zabavené stroje či vozidla. K tomu srov. BEZOUŠKA, Petr, komentář k § 2952 in HULMÁK, op. cit., který hovoří o nákladech na překonání doby, než bude škoda odstraněna.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 30. 11. 1990, sp. zn. 1 Cz 86/90.

společníkům, a to na hodnotě jejich podílů – tato škoda se zásadně nenahrazuje, jelikož nahrazením škody společnosti dojde i k odstranění reflexních škod. Obecně je možno reflexní škodu odstranit, jakmile přijde o charakter „reflexnosti,“ tedy typicky tehdy, kdy společnosti samotné nebude možné škodu nahradit.⁴⁵ Takovým okamžikem bude ten, kdy společnost definitivně ztratí možnost škodu vymáhat, typicky když dojde k jejím zrušení.⁴⁶ Insolventnost společnosti dle Rozehnalů překážkou není,⁴⁷ překážkou by tedy nemělo být ani insolvenční řízení, a to i za předpokladu přechodu dispozičního oprávnění na insolvenčního správce.

Za reflexní škodu ovšem nebude možno považovat situaci, kdy dojde vlivem škodlivého zásahu ke snížení hodnoty vlastních akcií, které má společnost ve svém vlastnictví.⁴⁸ Tyto akcie budou součástí závodu a náhrada jejich hodnoty společností přípustná bude, avšak pouze za předpokladu, kdy nedojde k naturální restituci – pak by se jednalo o dvojí náhradu škody, jelikož odstraněním škody na ostatním majetku společnosti a obnovení podnikání by mělo automaticky dojít i k navrácení hodnoty akciím znehodnoceným škodlivým zásahem, tzn. pákový efekt by byl odstraněn.

⁴⁵ „Došlo-li porušením povinnosti k ukončení podnikatelské činnosti společnosti, nelze tím, že společnosti bude nahrazena škoda, obnovit hodnotu akcií.“ Jako příklad zne-možnění požadování náhrady společností Rozehnal rovněž výslovně zmiňuje zni-čení podnikání, ROZEHNAL, Aleš. *Náhrada reflexní škody společníků korporací*. Pl-zeň: Aleš Čermák, 2016, s. 105-106.

⁴⁶ „Majetková újma tedy akcionáři vznikne, jestliže po ukončení likvidace je jeho podíl na likvidačním zůstatku nižší než jeho podíl na obchodním jmění společnosti před škod-nou událostí.“ – Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1228/2004.

⁴⁷ ROZEHNAL, op. cit., s. 84.

⁴⁸ Významné riziko představuje také tzv. pákový efekt. Při větších objemech vlastních akcií v majetku společnosti se tento efekt projeví tak, že jakýkoliv přírůstek, ale zejména úbytek na hodnotě akcií společnosti se automaticky odrazí zpět v hodnotě jejího majetku tvořeného vlastními akciemi. Srov. ČECH, Petr. *Nabývání vlastních akcií akciovou společností*. *pravniradce.ihned.cz* [online]. Economia, publikováno 13. 11. 2006 [cit. 12. 9. 2020].

2.2 Ušlý zisk společnosti

Náhrada škody obsahuje i náhradu ušlého zisku, kategorii nezávislou na existenci skutečné škody, při které se hradí to, o co se majetek poškozeného nezvýšil.⁴⁹ Melzer pak doplňuje definici ušlého zisku i o zvýšení pasiv, ke kterému by bez škodlivému zásahu s největší pravděpodobností nedošlo.⁵⁰

Charakter vzniklého ušlého zisku se přitom může lišit s ohledem na běh času. Je nesporné, že škoda ve formě ušlého zisku může vznikat i v budoucnosti po škodlivém zásahu, typicky jednorázové porušení povinnosti vyvolá přetrvávající následky, tedy efekt škodlivé události bude trvat určitou dobu. Na rozdíl od jednorázového ušlého zisku může vznikat ušlý zisk průběžně ucházející, a to po určité období.⁵¹ Má se za to, že škoda ve formě ušlého zisku zásadně nevzniká po odstranění následků škodlivé události, tedy po okamžiku, kdy je poškozený objektivně schopen obnovit podnikatelskou činnost na úroveň srovnatelnou před škodlivým zásahem.

2.2.1 Budoucí ušlý zisk

Společnost bude kvůli subjektivní promlčecí lhůtě nucena podat žalobu na náhradu škody ještě před tím, než by bylo dosaženo některých zisků. Existuje tak otázka o možnosti přiznání náhrady škody ve formě ušlého zisku, který má vzniknout až po rozhodnutí soudu, tj. budoucí ušlý zisk.

Samotný pojem budoucího ušlého zisku není tuzemskému právním řádu známý, jedná se nicméně o škodu uznávanou a nahrazovanou jednak v *common law*,⁵² a jednak v případě škod při porušení smluv v režimu CISG, UNIDROIT či PECL.⁵³

⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 11. 1970, sp. zn. Cpj 87/70.

⁵⁰ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 38.

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. 29 Cdo 3405/2010. Rozsudek je i jinak zajímavý, jelikož se zabývá náhradou škody v případě „slow death scenario“ a budu jej blíže rozebírat v č. 4.

⁵² KRAMER, Adam. *The Law of Contract Damages*. 1st ed. Oxford: Hart Publishing, 2014, s. 9, 246, 467.

⁵³ „(...) when asked to assess the existence and the extent of loss, including future loss, the user of the CISG is called upon to apply either the UPICC or the PECL (...).“ BLASE,

Ačkoliv CISG budoucí ušlý zisk přímo nezmiňuje, je možnost jeho náhrady dovozována ze zásady plné reparace.⁵⁴ Saidov, stejně jako Schlechtreim a Schwenzer, považuje náhradu budoucího ušlého zisku za dovolenou.⁵⁵ Jako pomoc při interpretaci rozsahu náhrady se přitom poukazuje na úpravu v principech UNIDROIT.⁵⁶ Principy UNIDROIT o budoucí škodě hovoří výslovně v čl. 7.4.3.(1): „*Compensation is due only for harm, including future harm, that is established with a reasonable degree of certainty,*“⁵⁷ ustanovení tak určuje jasnou hranici mezi škodou budoucí a následnou (*consequential*), vzniklými v důsledku škodlivé události, ale nikoliv nutně v okamžiku, kdy škodlivý zásah trval. Jinak řečeno, vzniklými důsledku trvání škodlivého následku a současně před rozhodnutím o náhradě škody (pak by už s jednalo o ušlý zisk budoucí).

Rovněž PECL náhradu budoucí škody v článku 9.501(2)(b) výslovně připouští.⁵⁸ Otázka vyvstává ohledně čl. 10:101 PETL, hovořícím o odškodnění sloužícímu k předcházení škod („*Damages also serve the aim of preventing harm*“). Zde se bude jednat zřejmě o vyjádření prevenční povinnosti, než o výslovné připuštění náhrady škody, které ještě nevznikla.⁵⁹

Friedrich, HÖTTLER, Phillip. Remarks on the Damages Provisions in the CISG, Principles of European Contract Law (PECL) and UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UPICC). *cisgw3.law.pace.edu* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, publikováno 8. 1. 2007 [cit. 13. 9. 2020].

⁵⁴ SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods. 2nd ed., Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 759.

⁵⁵ SAIDOV, Djakhongir. The Law of Damages in International Sales. Portland: Hart Publishing, 2008, s. 75.

⁵⁶ ZELLER, Bruno. Damages Under the Convention on Contracts for the International Sale of Goods. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2018, s. 159.

⁵⁷ Unidroit Principles Of International Commercial Contracts, 2016. In: *unidroit.org* [online]. 2019, UNIDROIT [cit. 17. 9. 2020].

⁵⁸ Principles of European Contract Law - PECL. *trans-lex.org* [online]. [cit. 14. 9. 2020].

⁵⁹ VLASÁK, Michal. *Východiska a tendence vývoje principů evropského deliktního práva (PETL) a jejich odraz v českém právu* [online]. Brno, 2012, s. 68 [cit. 14. 9. 2020]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Tuzemská doktrína však jednoznačnou odpověď na otázku náhrady škody vzniklé v budoucnu neposkytuje. Šajnarová a Buus o nároku na budoucí ušlý zisk připouští,⁶⁰ a kromě příkladu újmy na zdraví hovoří o situaci, kdy škodlivým zásahem je poškozenému znemožněno podnikatelskou činnost obnovit. Nepřímo odkazují na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4850/2009, kde poškozená společnost požadovala ušlý zisk z podnikání z důvodu nemožnosti využívat pronajaté prostory. Ušlý zisk požadovala za dobu od 30. 7. 2002 do 31. 12. 2010, nájemní vztah přitom trval do 30. 6. 2007, přičemž žaloba byla podána v roce 2004.⁶¹ Nejvyšší soud se vyjadřoval jenom k ušlému zisku za období, po které měla trvat nájemní smlouva, tedy do konce června 2007, ve zbývajícím rozsahu (tj. v otázce ušlého zisku za období od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2010) dovolání odmítl. Nicméně výslovně se k právu na náhradu budoucího ušlého zisku nevyjádřil (možná i proto, že o dovolání rozhodoval až po konci období, za které byl ušlý zisk nárokován) a nelze tak jednoznačně dovodit závěr, že by okamžik vzniku práva na náhradu ušlý zisk posoudil jinak, než v následně rozebíraném případě.

V případě ušlého zisku vzniklého z důvodu odstoupení od smlouvy o dodávkách plynu, kdy žalobkyně požadovala ušlý zisk (spočívající v pravidelných měsíčních platbách) za celou dobu, po jakou měla smlouva trvat, Nejvyšší soud ČR uvedl, že před vznikem škody žalobu pro předčasnost podat nelze:⁶²

„Škoda spočívající v tom, že se jí (žalobkyni) v příslušném měsíci nedostalo plnění, které by jinak obdržela, vzniká žalobkyni postupně, po jednotlivých měsících, vždy uplynutím dne, kdy by, nebýt ukončení smluvních vztahů, nastala splatnost příslušeného měsíčního smluvního plnění. Protože takto postupně vznikající (narůstající) škoda nemá povahu opětující

⁶⁰ Srov. příklad č. 5 a následující komentář. ŠAJNAROVÁ, Jitka, BUUS, Tomáš. Obvyklá pochybení znalců při vyčíslení náhrady škody. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 30. 11. 2017 [cit. 14. 9. 2020]. Podle mého názoru není ani okolnost, že škodní událost nadobro připravila podnikatele o možnost provozovat výdělečnou činnost důvodem pro přiznání náhrady škody, která měla vzniknout až v budoucnu, nicméně otázce se věnuji podrobněji níže.

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne, 30. 5. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4850/2009.

⁶² Smlouva byla uzavřena v roce 1999 a měla trvat 15 let. K odstoupení od ní došlo v roce 2005 a v témže roce došlo k podání žaloby. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1817/2011.

se dávky v intencích § 154 odst. 2 o. s. ř. (...), prosadí se obecné předpoklady pro úspěšné uplatnění práva u soudu. Žaloba na náhradu škody tedy může uspět pouze potud, pokud – ke dni rozhodnutí soudu (...) – právo na náhradu škody již vzniklo a stalo se splatným (je-li actio nata), přičemž základním předpokladem pro vznik práva na náhradu škody je, že škoda již vznikla.“⁶³

Jako okamžik vzniku ušlého zisku uvádí moment, kdy mělo dojít k navýšení majetku, i Melzer.⁶⁴

O budoucím ušlém zisku se pro účely nahraditelnosti i v rámci úpravy OZ hovoří jako o škodě již nastalé, kdy aspekt budoucna spočívá v okamžiku, kdy mělo být zisku dosaženo.⁶⁵ Právě okamžik, kdy mělo dosažení zisku (zvětšení majetku) nastat, je však podle dosavadní judikatury okamžikem vzniku škody ve formě ušlého zisku.⁶⁶ Pro závěr o možnosti nahradit budoucí ušlý zisk považuji za vhodné se blíže zabývat právě povahou předpokladů pro dosažení zisku a současně otázkou, jestli mohl podnikatel dosáhnout zisku i jinak, jelikož z výše uvedených případů řešených Nejvyšším soudem ČR vyvstává otázka, zdali je nutné dělat rozdíl mezi ziskem, který měl být v budoucnu dosažen naplněním uzavřené smlouvy, a ziskem, který měl být dosažen provozováním podnikatelské činnosti v širším slova smyslu (např. zmíněný provoz restaurace).

⁶³ Ibid.

⁶⁴ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 28, odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 8. 2009, sp. zn. 3 Tdo 559/2009.

⁶⁵ Při hledání východiska pro budoucí ušlý zisk vychází Kojtal mimo jiné z Návrhu společného referenčního rámce (DFCR) a uzavírá, že „ušlý zisk chápáný českou doktrínou zahrnuje v sobě jak současný ušlý zisk, tak i budoucí ušlý zisk.“ resp. že musí být zohledněny i zisky, které by pravděpodobně byly dosaženy v budoucnu. KOJTAL, Jaroslav. *Ušlý zisk a jeho náhrada* [online]. Brno, 2016 [cit. 20. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

⁶⁶ Zatímco v případě rozsudku sp. zn. 25 Cdo 4850/2009 se jednalo o blíže nespecifikovaný měsíční ušlý zisk 430.000,- Kč z podnikatelské činnosti (provozování restaurace) v pronajatých prostorech, v případě rozsudku sp. zn. 32 Cdo 1817/2011 šlo o ušlý zisk ve formě pravidelných měsíčních plateb za odběr plynu. Striktně vzato i zisk z provozování restaurace měl být dosahován postupně, po jednotlivých měsících (nebo i kratších obdobích).

I když má společnost zajištěno dosahování pravidelných zisků do budoucna smlouvou, Nejvyšší soud ČR jasně vyslovil závěr o vzniku škody až okamžikem, kterým měl být zisk dosažen. Ovšem i v případě, že zisk měl být dosažen jinak, než ze smlouvy, k jejímuž porušení došlo (např. jinou smlouvou, kterou škodlivý zásah zmařil, či obecně jiným úsilím), nevidím zvláštní důvod, proč by se měl okamžik vzniku škody ve formě ušlého zisku posuzovat jinak, než v případě ušlého zisku ze smlouvy. I zde by škoda měla vzniknout okamžikem, kdy mělo k zisku dojít. Opačný závěr naráží hned na dva problémy, a to jednak na možnost spolehlivě prokázat takto ušlý zisk, a především pak na zjištění období, za které by měl zisk ucházet. U zisku z konkrétní smlouvy totiž lze zjistit okamžik, potažmo období, kdy měl být zisk dosažen (s tím se tedy pojí i okamžik vzniku škody). U ušlého zisku, který měl být dosažen jiným způsobem, tento okamžik, potažmo období, spolehlivě zjistit nejde.⁶⁷

Pro ilustraci se lze vrátit k případu ušlého zisku pramenícího ze zne-možnění provozování restaurace v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 4850/2009, u které byla nájemní smlouva uzavřena do roku 2007. Pakliže by nájemní smlouva byla uzavřena na delší časové období, např. do roku 2050, poškozená společnost by za použití totožné logiky požadovala ušlý zisk opět jako násobek průměrného měsíčního zisku a počtu měsíců, po které měla nájemní smlouva na prostory trvat. I přes to, že společnost nemohla podnikat jiným způsobem, nelze zde dovodit vznik ušlého zisku za celé období trvání smlouvy, která jí měla podnikání umožnit (a to i bez ohledu na otázku předvídatelnosti, příčinné souvislosti či otázku splnění prevenční povinnosti poškozenou společností). Řešení nevidím ani v umělém stanovení období do budoucna, pro které by bylo možné náhradu budoucího ušlého zisku přiznat a pro které už ne. Pro neudržitel-nost závěru o možnosti nahrazovat budoucí zisky lze uvést i příklad společnosti, která má předpoklady pro dosažení zisků zajištěné pro neome-

⁶⁷ I přestože by zde bylo možné zjistit konkrétní okamžik v budoucnosti, ke kterému by měl být zvětšen majetek, není stále vyřešena otázka jistoty takového budoucího zisku. Zatímco při zjištění skutečného ušlého zisku spekulujeme o tom, co by se stalo, kdyby nedošlo ke škodlivému zásahu, v případě budoucího ušlého zisku spekulujeme o tom, co se teprve stane. Judikatura je ve vztahu k nemožnosti nahradit pouhý zmařený podnikatelský záměr konzistentní (tak např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 818/2005) a zmaření příležitosti dosáhnout zisk v budoucnu se podle mého názoru právě podnikatelskému záměru blíží.

zené či velmi dlouhé období do budoucnosti: společnost těžící písek, mající pro pravidelný běh věcí zajištěny všechny předpoklady (pozemek s ložiskem ji patří, stejně jako má všechna potřebná povolení a vybavení), pokračovala-li by v těžbě současným tempem, vyčerpala by toto ložisko za 300 let. Zcela jistě nelze v případě zničení podnikání a znemožnění v něm v daném místě pokračovat, přiznat náhradu ušlého zisku za celé období, za které mohla společnost písek těžit, tedy 300 let. Závěr o vzniku škody ve formě ušlého zisku až v okamžiku, kdy ho mělo být dosaženo, tak má své opodstatnění i u zisku, kterého mělo být v budoucnu dosaženo jiným způsobem, než naplněním konkrétně narušeného smluvního vztahu. V konečném důsledku tak nedává smysl ani argument, proč by měl být budoucí ušlý zisk hrazen pouze v případě, kdy poškozená společnost nebude schopna podnikatelskou činnost obnovit; v tomto případě nelze stanovit období, za které měl v budoucnu zisk ucházet.⁶⁸ I přesto, že budou naplněny předpoklady vyslovené judikaturou ohledně náhrady škody (posouzení zajištění předpokladů pro pravidelný běh věcí), okamžik, kdy mělo k zisku dojít, bude nadále klíčový pro posouzení okamžiku vzniku škody.

Rozlišení možnosti vzniku budoucího zisku v případech porušení smluvní nebo mimosmluvní povinnosti zřejmě není namístě; jedná se pouze o otázku okamžiku vzniku škody, která je samostatným předpokladem vzniku práva náhrady škody a jako taková s ostatními podmínkami nekoreluje. S ohledem na požadavek předvídatelnosti jak u deliktní, tak u smluvní odpovědnosti, by nicméně byl vznik práva na náhradu škody značně ztížen. Stejně tak by bylo složitější prokázat jednoznačnou příčinnou souvislost. Ke zjišťování budoucího ušlého zisku by ostatně mělo být přistupováno se stejnou mírou přísnosti,⁶⁹ s jakou se posuzuje skutečný ušlý zisk, přičemž aplikace takových kritérií na zjištění budoucího děje a dalších budoucích okolností ukazuje na praktickou nemožnost spolehlivého určení okamžiku vzniku, potažmo výše budoucího ušlého zisku. Nicméně u společnosti v konkursu je, mimo jiné, problémem trvale ucházející zisk, jelikož je i trvalý efekt škodlivé události a společnost nebude objektivně nikdy schopna obnovit podnikání. Má-li právo na

⁶⁸ U společnosti, které se podnikání obnovit podaří naopak období určit lze, typicky bude trvat od okamžiku škodlivého zásahu do okamžiku, kdy společnost byla objektivně schopna podnikání obnovit a dosáhnout stejných zisků, jako před škodlivým zásahem.

⁶⁹ VOJTEK, Petr, komentář k § 2952 Komentář *in* ŠVESTKA, op. cit.

náhradu ušlého zisku vznikat postupně v čase (tím, jak se měl majetek společnosti v čase rozmnožovat), postupem času se bude možnost prokázání jak vzniku škody, tak ostatních faktorů pro vznik práva na náhradu škody, nevyhnutelně snižovat.

(1) Abstraktní ušlý zisk a OZ

Obchodní zákoník umožňoval ve svém § 381 náhradu abstraktního ušlého zisku, tj. zisku dosahovaného zpravidla v poctivém obchodním styku za podmínek obdobných podmínkám porušené smlouvy v okruhu podnikání, v němž podniká.⁷⁰ Nicméně jednak OZ tento tuto náhradu nepřevzal⁷¹ a jednak se ani u této náhrady výslovně nepočítalo s náhradou budoucího ušlého zisku; jednalo se pouze o způsob prokázání výše ušlého zisku.

U náhrady dle § 381 obch. Z. se lze setkat s názorem o náhradě hypotetického ušlého zisku, tj. ušlého zisku, jehož vyčíslení může být nemožné.⁷² Nejedná se ale o budoucí zisk v pravém slova smyslu, tj. zisku, který by byl dosažen po rozhodnutí o náhradě škody, ale v podstatě o pojmenování ušlého zisku, který se hradí v případě náhrady průměrného zisku dle § 381 obch. z.,⁷³ podle mého názoru se jedná o pojem zaměnitelný s abstraktním ušlým ziskem.

V literatuře lze narazit na názor, že ačkoliv se zásadně hradí škoda již nastalá, lze výjimečně nahradit i škodu, která hrozí, ale dosud nenastala⁷⁴ – Pelikánová hovoří o ušlém zisku jako o škodě již nastalé, ale

⁷⁰ § 381 obch. z.

⁷¹ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 934. Melzer význam obvyklé výše zisku považuje stále za relevantní pro účely stanovení výše škody dle § 2955. Současně je nutné dodat, že i § 2955 předpokládá vznik škody a samo operuje jen s výší náhrady, tzn. náhradu budoucí škody výslovně nepřipouští.

⁷² NEDBÁLEK, Karel. Metodický návod výpočtu hypotetického ušlého zisku. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 20. 1. 2014 [cit. 13. 9. 2020].

⁷³ Je nutné podotknout, že nikdo jiný kromě Nedbálka s pojmem hypotetického ušlého zisku nepracuje.

⁷⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo. 5. díl. Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 153. Pro uvedené nicméně nepředkládá jediný zdroj a z judikatury nevyplývá jediný případ, kdy by

mělo-li by být zisku dosaženo až později, jedná se o budoucí škodu. Nicméně ani Pelikánová ani Bejček⁷⁵ výslovně nerozlišují v případě náhrady budoucího ušlého zisku zisk před a po okamžiku vydání rozsudku a ušlý zisk jako následně vzniklou škodu; tedy tak, jak budoucí ušlý zisk chápe PECL či UNIDROITT.

2.2.2 Dílčí závěr o náhradě budoucího ušlého zisku

Z judikatury nevyplývá jediný případ,⁷⁶ kdy by společnosti byla přiznána náhrada ušlého zisku vzniklého v budoucnu, tedy vzniklého po vyhlášení rozhodnutí. I „výchozí“ rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR, připouštějící náhradu ušlého zisku, hovoří o škodě s použitím minulého času o „*nezvětšení majetku, které bylo možno (...) důvodně očekávat.*“⁷⁷

Je nesporné, že v případě škodlivé události spočívající ve zničení podnikání může společnosti ucházet zisk i po té, co bylo soudem o náhradě škody rozhodnuto – i když bude o náhradě dosavadní škody rozhodnuto (a dokonce bude dosavadní škoda odstraněna), společnost stále nemusí být objektivně schopná dosáhnout podnikatelských výsledků

byla náhrada hrozící škody přiznána. Naopak i v případě budoucí škody, jejíž vznik je takřka jistý, jako je výše rozebíraný rozsudek sp. zn. 32 Cdo 1817/2011, soud náhradu budoucí škody nepřizná. Ust. § 2903 odst. 2 OZ nepracuje s náhradou újmy, jejíž vznik reálně hrozí, ale pouze s učiněním opatření k jejímu odvrácení. Takovým opatřením ovšem nebude náhrada újmy. Srov. HRÁDEK, Jiří, komentář k § 2903 in ŠVESTKA, op. cit.

⁷⁵ BEJČEK, Josef. Ušlý zisk a tzv. zmařená příležitost. In: BEJČEK, Josef, POKORNÁ, Jarmila, *Sborník příspěvků z konference „Odpovědnost za škodu.“* Brno, Masarykova univerzita Brno, 2005 s. 10. Bejček hovoří o nemožném vyčíslení ušlého zisku např. u zisku z budoucích, dosud neuzavřených obchodů. Nelze ale z uvedeného dovodit, že škoda z takových obchodů, které se teprve měly uzavřít po vydání rozsudku, je nahraditelná. Spíše se opět bude jednat o škodu vzniklou následně po proběhnutí škodlivého zásahu, ale před odstraněním jeho následků, zapříčiňujících nerozmnožení majetku.

⁷⁶ Mimo náhradu ušlého zisku formou peněžitého důchodu v případech poškození fyzických osob podnikajících.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 18. 11. 1970, Cpj 87/70.

jako před škodlivou událostí, jelikož efekt škodlivé události bude přetrvávající (fakticky bude trvalý).⁷⁸ Lze ale uzavřít, že na rozdíl do východisek nabízených CISG, PECL či UNIDROIT ohledně budoucího ušlého zisku tuzemský právní řád stejné řešení nenabízí. Poškozená společnost nebude schopna požadovat budoucí ušlý zisk, ale jen škodu ve formě ušlého zisku vzniklou následně, za období, ve kterém trvaly následky škodné události, ovšem do okamžiku rozhodnutí soudu. To i přesto, že jí zisk bude ucházet i po rozhodnutí o náhradě škody; současná právní úprava ovšem nabízí řešení buďto v rozšíření žaloby (i opakovaném), nebo žalobou novou. Nejde o rozpor se zásadou plné náhrady škody, jelikož obecně v okamžiku, kdy mělo dojít k rozšíření majetku, dojde za splnění dalších podmínek i ke vzniku práva na náhradu škody – tzn. poškozené společnosti právo na náhradu škody vznikne, limitováno bude toliko promlčecí lhůtou.⁷⁹

2.2.3 Náhrada ušlého zisku

V případě fyzických osob podnikajících lze ušlý zisk z podnikání v případech poškození zdraví hradit formou peněžitého důchodu (renty). Jinak se ale ušlý zisk typicky hradí jednorázově. Nabízí se otázka, zdali i v případě „zničení“ podnikání podnikatele-právnícké osoby lze přistoupit k náhradě ušlého zisku formou peněžitého důchodu. V případě „zničení“ prodejny insolvenčním správcem, který postupoval v rozporu se zákonem, uvádí Nejvyšší soud ČR následující:

*Ušlý zisk v takovém případě musí být (...) časově i věcně limitován právě tím, že poškozená má možnost zcela či zčásti obnovit původní činnost.*⁸⁰

Obdobně Nejvyšší soud ČR argumentoval i v případě ušlého zisku společnosti těžící písek způsobeného nesprávným úředním postupem, kdy poškozená společnost nemohla dostat již uzavřeným smlouvám na dodávku písku zákazníkům:

⁷⁸ Uvedené závěry lze vztáhnout i na náhradu budoucí skutečné škody.

⁷⁹ Objektivní promlčecí lhůta dle § 636 OZ počíná běžet okamžikem vzniku škody.

⁸⁰ Žalobkyní byla obchodní společnost. Z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3320/2011.

„(...) ušlý zisk nemá sám o sobě charakter opěťujícího se plnění ve formě peněžitého důchodu, který by bylo možno přiznat jako rentu do budoucna, nýbrž je časově i věcně limitován právě tím, zda má poškozený možnost zcela či zčásti obnovit původní činnost“⁸¹

K výše uvedeným závěrům Nejvyššího soudu ČR lze tedy *a contrario* tvrdit, že pakliže poškozená společnost nemá ani zčásti možnost obnovit původní podnikatelskou činnost, a ani nemá možnost vyvinout jinou výdělečnou aktivitu, je možné přiznat náhradu škody spočívající v ušlém zisku ve formě opakujícího se peněžitého plnění, obdobně jako je přiznávána renta v případech, kdy je poškozeno zdraví.

Argument je nicméně ve světle reality poškozené společnosti neudržitelný, jelikož jak dovozují v kapitole 5, společnost bude ve většině možných scénářů čelit insolvenčnímu řízení a následnému zrušení. Rozhodnutí o povinnosti hradit takové společnosti její „obvyklý“⁸² měsíční ušlý zisk měsíční peněžítým důchodem by se jevílo přinejmenším jako nekoncepční. Uvedené řešení se dostává do kolize se zásadou právní jistoty, kdy v případě újmy na zdraví fyzické osoby je doba, po kterou má být renta vyplácena, ohraničena v budoucnosti jistě nastanuvší okolností. Existence společnosti by však za pravidelného běhu věcí nebyla nijak narušena a renta by teoreticky mohla být požadována do nijak neomezeného období v budoucnu, což by kladlo nepřiměřené nároky na osobu povinnou k náhradě škody.

Je tak zřejmé, že náhrada podnikatelského ušlého zisku prostřednictvím peněžitého důchodu má své opodstatnění pouze u fyzických osob podnikajících,⁸³ a to pouze tehdy, kdy dotýčný nebude schopen své podnikání obnovit (typicky případy trvalého poškození zdraví s následnou invaliditou). U právnických osob, které nejen, že nebudou schopné podnikatelskou činnost obnovit, nadto kdy ony samy by ve většině případů

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 10. 2019, sp. zn. 30 Cdo 4634/2017.

⁸² V citovaných rozhodnutích soudy blíže nezskoumaly, jaké povahy by měl být onen peněžitý důchod.

⁸³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. 25 Cdo 656/2017.

po proběhnutém insolvenčním řízení měly být zrušeny, nedává tento tato náhrada dobrý smysl.⁸⁴

2.3 Nemajetková újma a poškození *goodwillu*

Poškozené společnosti bude s ohledem na likvidační škodlivý zásah vznikat v určité míře i nemajetková újma.⁸⁵ Je otázkou, zda a do jaké míry vzniká společnosti újma i na poškozeném či zničeném *goodwillu* – ten tvoří součást závodu, přičemž je nesporné, že škodlivým zásahem bude vznikat újma i na něm.

2.3.1 Pojem *Goodwill*

Tuzemská právní úprava pracuje s *goodwillem* pouze jako s oceňovacím rozdílem pro potřeby účetnictví⁸⁶ a daně z příjmu.⁸⁷ Definice *goodwillu* jako pouhého rozdílu mezi hodnotou oceněného závodu a souhrnem hodnot jeho jmění je nicméně samoučelná, sloužící pouze oceňovacímu účelu⁸⁸ a pro účely zodpovězení otázky ohledně odčinění újmy na poškozeném či zničeném *goodwillu* je tak třeba zjistit, co je vlastně jeho součástí.

⁸⁴ Uvedené bylo trefně shrnuto v rozsudku Appellate Division of the Supreme Court of New York, first Department ze dne 26. 6. 1973. *S Nat. Apparel Council V. Dun & Bradstreet*, sp. zn. 42 A.D.2d 58 (1973). *leagle.com* [online]. 2019, Leage, Inc. [cit. 15. 9. 2020]. „Just as there can be only one total recompense for wrongful death of a person, there can be only one for the death of a business.“

⁸⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 10. 2016, 30 Cdo 2782/2015. Ačkoliv důvod vzniku nemajetkové újmy bude odlišný, důvody pro přiznání a určení výše náhrady budou stejné.

⁸⁶ § 6 odst. 1 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví.

⁸⁷ § 23 odst. 15 zákona č. 586/1992 Sb., zákona o dani z příjmu.

⁸⁸ MAŘÍK, Miloš a kol. *Metody oceňování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2011, s. 393.

Novák a Barbarovičová uvádí, že „*goodwill je spíše pojmem ekonomickým než právním*.“⁸⁹ Napovídá tomu i fakt, že jej lze spolehlivě stanovit až po uskutečnění koupě závodu, tedy zpětně. *Goodwill* je totiž pouze podmnožinou většího aktiva, kterým byla nabyvatelova investice do závodu. V případě definice *goodwillu* jako pojmu právního pak nahlíží na *goodwill* příliš úzce - jako hodnotu přítomnou při prodeji závodu, kdy dovozují problematičtější ohodnocení. S tím lze i nelze souhlasit. Lze souhlasit, že až do určitého okamžiku⁹⁰ stojí mimo účetnictví. To však nebrání tomu, aby mimo účetnictví existoval i před okamžikem prodeje a mohl být poškozen škodlivým zásahem. Pro rozdílné závěry v případě vycházení buď z ekonomické, nebo z právní definice ostatně nevidím důvod. V obou případech je k ohodnocení *goodwillu* přistupováno subjektivně, jedná se o otázku perspektivy (znalce). Na to, co je a není součástí *goodwillu*, zatím tuzemská doktrína spolehlivě nepřišla;⁹¹ jak pro účely

⁸⁹ NOVÁK, Jaroslav, BARBARIČOVÁ, Martina. Ocenění *goodwillu* při koupi závodu a odpovědnost statutárních orgánů akciové společnosti. *epravo.cz* [online]. Epravo.cz, publikováno 15. 5. 2014 [cit. 5. 10. 2020].

⁹⁰ Okamžik ohodnocením závodu v případě jeho prodeje, nabytí v kladem nebo přeměny tak, jak stanovuje zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu, nebo zákon č. 563/199 Sb., o účetnictví, resp. prováděcí vyhláška k němu č. 500/2002 Sb.

⁹¹ Tak např. Eliáš za *goodwill* označuje pouze dobrou pověst podniku. ELIÁŠ, Karel. K vymezení podniku v českém obchodním zákoníku. Právní rozhledy, roč. 1993, č. 3. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020]. Pilík pak zase vedle *goodwillu* jako nehmotné složky závodu řadí klientelu. PILÍK, Václav. Právní dispozice s obchodním závodem. *Obchodněprávní revue*, roč. 2020, č. 2. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020].

Sprinz a Schönfeld hovoří o hodnotách „jako je *goodwill*, existence kooperačních vazeb, pracovní síla, organizační struktura a know-how.“ SPRINZ, Petr, SCHÖNFELD, Jaroslav. Platební neschopnost a předlužení v řeči práva a ekonomie. *Obchodněprávní revue*, roč. 2019, č. 9. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020].

Jako nejzdařilejší považuji definici Boháčka, ačkoliv není dokonalá, jelikož nereflektuje existenci hodnot *Goodwillu* i mimo okamžik prodeje podniku (resp. závodu). BOHÁČEK, Martin. Definice pojmu *Goodwill* in HENDRYCH, Dušan a kol. Právnícký slovník, 3. vyd., 2009. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020].

účetní, tak pro řešení otázky náhrady škody je problematika zevrubně rozebírána především v zahraničí.

IVSC Business Valuation Guidance Note definuje *goodwill* jako „*nehmotný statek, který existuje ve spojení s názvem, reputací, klientelou, lokací, produkty, nebo s podobnými faktory, které přináší ekonomické výhody*“⁹² Ačkoliv se jedná o definici pro účely ekonomické, jsou vyjmenovány příklady jednotlivých hodnot, které mohou být individuálně poškozeny škodlivým zásahem a v důsledku jejich poškození vzniká společnosti újma. Jedná se o definici širší, resp. zahrnující více prvků, než dovozuje např. Saidov v otázce posouzení možností náhrady újmy na *goodwillu* v případě porušení smlouvy v režimu CISG, který chápe *goodwill* jako synonymum pro reputaci.⁹³ Na druhou stranu Zeller za stejné situace explicitně rozlišuje mezi újmou na *goodwillu* a újmě na reputaci.⁹⁴ Je třeba dodat, že čl. 74 CISG nedovoluje náhradu nemajetkové újmy, a náhrada za poškození *goodwill* je možná pouze tehdy, pokud je možné prokázat i vznik újmy majetkové, související s poškozením *goodwillu*.⁹⁵

Z doktríny *common law*, ze které ostatně pojem *goodwill* pochází, vyplývá jeho komplexnější podstata nejen pro účely ohodnocení závodu v okamžiku prodeje, ale i pro otázku poškození *goodwillu* porušením smluvní či mimosmluvní povinnosti. To ovšem neznamena, že termín má jednotnou definici.⁹⁶ Je považován za majetek, který ačkoliv je nehmotný,

⁹² International Valuation Standards. *rics.org* [online]. International Valuation Standards Council, 2020 [cit. 6. 10. 2020].

⁹³ SAIDOV, op. cit., s. 63.

⁹⁴ ZELLER, op. cit., s. 152.

⁹⁵ CISG Advisory Council Opinion No. 6 - Calculation of Damages under CISG Article 74. In: *CISG Database* [online databáze]. 2006 [cit. 6. 10. 2016].

⁹⁶ „*What is goodwill? It is a thing very easy to describe, very difficult to define. It is the benefit and advantage of the good name, reputation and connection of a business. It is the attractive force which brings in custom. It is the one thing which distinguishes an old-established business from a new business at its first start.*“ Rozhodnutí House of Lords ze dne 20. 5. 1901, věc Inland Revenue Commissioners v Muller & Co's Margarine Ltd., sp. zn.[1901] SVC 25. *library.croner.co.uk* [online databáze]. Croner-i Ltd. [cit. 7. 10. 2020].

tvoří nedílnou součást podnikání,⁹⁷ a jako takový nemůže být převeden na jinou osobu samostatně, ale je převáděn vždy společně se závodem, ke kterému se pojí.⁹⁸ I přestože je *goodwill* jenom jeden, je tvořen několika odlišnými hodnotami neboli jeho „zdroji“.⁹⁹

I přes absenci jednotné právní definice pojmu *goodwill* nic nebrání tomu, aby byly za součást *goodwillu* přijaty ty hodnoty, které vyplývají z jeho ekonomické definice. Zničení či poškození dobrého jména, potažmo reputace, zakládá nárok na náhradu nemajetkové újmy, které se dle § 2951 odst. 2 odčítá z přiměřeným zadostiučiněním, a typicky v penězích. Tyto nároky souvisí s ochranou osobnosti a pověsti právnické osoby dle § 135 OZ. Újma na ostatních složkách *goodwillu*, jako je ztráta klientely, ztráta klíčových zaměstnanců či ztráta renomé produktů či služeb, zvláštní ochrany nepožívají.¹⁰⁰

⁹⁷ Rozhodnutí High Court of Australia ze dne 20. 9. 1979, *Geraghty v. Minter*, sp. zn. (1979) 142 CLR 177. *jade.io* [online databáze] BarNetwork Pty Limited [cit. 16. 9. 2020].

⁹⁸ GUGESHAVILI, Gvantsa. Is Goodwill Synonymous with Reputation? *Juridica International*, r. 2009, č. 16, s. 128. In: *heinonline.org* [právní informační systém] William S. Hein & Co., Inc. [cit. 15. 9. 2020]. Tento názor je vhodné porovnat se závěry ohledně know-how: Lavrushin je toho názoru, že samostatné převoditelnosti know-how jakožto věci nehmotné (oddělitelná součást obchodního tajemství) nic nebrání; know-how by tedy nemohlo být součástí *goodwillu*, který samostatně (resp. ani žádná z jeho složek) převoditelný není. LAVRUSHIN, Konstantin. Know-how po rekodifikaci. *epravo.cz* [online]. Epravo.cz, publikováno 25. 7. 2016 [cit. 15. 9. 2020]. Uvedené je i v souladu s požadavkem na ocenitelnost obchodního tajemství dle § 504 OZ, kdy prvky tvořící goodwill typicky nejsou ocenitelné samostatně, ale lze je ocenit jenom v souvislosti s oceněním závodu.

⁹⁹ WALPOLE, Michael. When is Goodwill Not Goodwill. *Journal of Australian Taxation*. r. 1999, č. 1, s. 53-54. In: *heinonline.org* [právní informační systém] William S. Hein & Co., Inc. [cit. 15. 9. 2020].

¹⁰⁰ ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II. Peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 10. 3. 2019 [cit. 13. 9. 2020]. Ondřejová, odkazujíc na judikaturu Nejvyššího soudu ČR, poukazuje v případech nekalé soutěže na brání v potaz odlivu zákazníků či obecné poškození *goodwillu* jako pouhé „přítěžující“ okolnosti pro účely rozhodnutí o podobě a výši přiměřeného zadostiučinění.

V rámci úpravy OZ nelze dovodit samostatnou existenci složek *goodwillu* jako samostatné věci, potažmo samostatného práva – nelze přímo aplikovat závěry o existenci *goodwill* jako celku, resp. jako samostatného objektu práva¹⁰¹ tak, jak vyplývá z *common law*. Jedná se o hodnoty související se závodem podnikatele a tvořící nedílnou součást takového závodu, ovšem tyto hodnoty neexistují jenom v případě určitého okamžiku jako je prodej závodu, ale jsou se závodem spjaty po celou dobu jeho existence. Složky *goodwillu* podnikatele, jako jsou výhody vyplývající z lokality podnikání, z klientely, ze vztahů s dodavateli, s odběrateli, s bankami, se zaměstnanci, nepožívají samostatné ochrany, jelikož nejde dovodit, že by se jednalo samostatný objekt práva. Vidím proto důvod pro rozlišení mezi složkami *goodwillu*, které jsou samostatnými objekty práva a jako takové požívají legislativní ochrany, a mezi ostatními složkami, na které právní úprava přímo nepamatuje.¹⁰² Budu tedy pracovat s *goodwillem* neobsahujícím pověst právnické osoby, potažmo podnikatele; a ani jiné složky, jejichž ochranu zaručuje § 135 OZ, jelikož ty jsou vázány na osobnost, přičemž požívají samostatné ochrany, a o možnosti odčinit zásah do nich náhradou nemajetkové újmy není sporu.¹⁰³

V souvislosti s výše uvedeným je nutné položit si otázku, zdali poškozením složek *goodwillu* vzniká podnikateli újma majetková, nebo nemajetková. Melzer hovoří o nemajetkové újmě jako o újmě, „*která nevede k penězi ocenitelnému snížení majetku.*“ Majetková újma je pak „*újma na*

¹⁰¹ Na rozdíl od jeho existence jako nehmotného majetku – jedná se o majetek v ekonomickém, nikoliv v právním slova smyslu.

¹⁰² Dosavadní tuzemská doktrína mezi složky *goodwillu* řadila, či jako přímo *goodwill* samotný označovala pověst. Lze ale v zásadě dospět i zde ke stejnému rozdělení, jako v případě výkladu CISG (Srov. ZELLER, op. cit., s. 152) – reputace, potažmo pověst požívá samostatné ochrany a o újmě na *goodwillu* tedy budeme hovořit jako na újmě na těch jeho složkách, které s reputací, potažmo pověstí, nesouvisí, resp. se jedná o složky odlišné.

¹⁰³ Stranou nechávám otázku, zdali bude v případě škodlivého zásahu, který zničí závod, skutečně zasaženo do pověsti právnické osoby, aby se ta mohla odčinně nemajetkové újmy domáhat – bude záležet na konkrétním škodlivém zásahu i na charakteru pověsti.

*majetkových statcích, která je ocenitelná penězi.*¹⁰⁴ Při podrobnějším rozlišení pak Melzer odkazuje na rakouskou doktrínu, dle které mají být za nemajetkové statky považovány ty, které kvůli své povaze nemohou být odděleny od osoby. Majetkovým statkem je pak ten, který lze získat za peníze a není svou povahou vázán na osobu.¹⁰⁵ Bezouška pak k nemajetkovému újmu uvádí že „není způsobilá objektivní finanční kvantifikace s odkazem na trh (nelze použít diferenční teorii). Pokud tedy nastalá újma spočívá v narušení osobního zájmu poškozeného, který nemá hodnotu měřitelnou v penězích, a proto nevede ani k žádnému snížení jeho majetku“¹⁰⁶

Goodwill není striktně vázán na osobnost podnikatele, ale na jeho závod; závod lze převést i včetně *goodwillu*. Stejně tak lze *goodwill* za peníze pořídit, ovšem nikoliv samostatně, ale opět společně se závodem. Je tedy možné dovodit závěr, že poškozením *goodwillu* vzniká újma na majetkových statcích společnosti, jelikož jeho poškozením dochází k poškození závodu, resp. snížení jeho hodnoty,¹⁰⁷ anebo nedojde k rozmnožení majetku, tedy ke vzniku škody ve formě ušlého zisku.¹⁰⁸

Stejně tak, jako se vyvíjí v čase hodnota jiných hmotných a nehmotných složek závodu, vyvíjí se i hodnota souvisejících složek *goodwillu*. To však nic nemění na závěru, že tyto složky *goodwillu* mohou být poškozeny samostatně, i jiným způsobem než pouze nekalosoutěžním deliktem. V případě zničení závodu společnosti a zničení jejího podnikání dojde přirozeně i ke zničení (zřejmě všech) složek *goodwillu*. Odčinění újmy na *goodwillu* ale není možné požadovat zvlášť vedle skutečné škody či ušlého zisku, ale poškození nebo zničení *goodwillu* lze buďto nahradit

¹⁰⁴ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 24

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ BEZOUŠKA, Petr. Komentář k § 2894 in HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 9. 2020].

¹⁰⁷ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky z 23. 9. 1931, sp. zn. Rv I 1007/30: „Ztráta zákazníků v obchodě (v živnosti) není jen ušlým ziskem a nelze ve ztrátě zákazníků spatřovati pro budoucnost ušlý výdělek, nýbrž jest znehodnocením podniku a škodou, která tu již jest.“

¹⁰⁸ Nedbálek naopak bez dalšího řadí *goodwill* pod újmu nemajetkovou, ovšem je otázkou, jestli *goodwill* nepovažuje pouze za pověst. NEDBÁLEK, Karel. Výpočet nemajetkové újmy. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 15. 12. 2015 [cit. 17. 9. 2020].

náhradou skutečné škody na hodnotě závodu, nebo náhradou ušlého zisku,¹⁰⁹ přičemž oba způsoby budou rozebrány níže.

2.3.2 Odškodnění újmy na *goodwill* jako újmy majetkové

Jak již bylo zmíněno, CISG náhradu nemajetkové újmy přímo neumožňuje a proto dojde-li k poškození reputace/*goodwillu*, je nutné, aby v důsledku toho vznikla i majetková újma, která bude nahrazována.¹¹⁰ Poškození *goodwillu* tedy bude příčinou vzniku následných (*consequential*) škod, typicky ušlého zisku.¹¹¹

Saidov zmiňuje celkem 5 způsobů, jak lze nahradit újmu na poškozeném *goodwillu*, přičemž se budu blíže věnovat *Market value* a *Income approach*.¹¹²

Market value spočívá v nahrazení rozdílu v tržních hodnotách závodu (*market value of a business*) tvořených *goodwillem* před a po škodlivém zásahu. Tržní hodnota závodu však již v sobě obsahuje hledisko budoucích zisků, kterých by závod mohl dosáhnout, proto je při použití této metody nutno zamezit dvojí náhradě škody, ke které by došlo, byla-li by nahrazována i skutečná škoda na závodu. *Income approach* pak

¹⁰⁹ Uvedené lze uplatnit i v případě, kdy škodlivý zásah závod podnikatele nezničí, ale pouze poškodí. I v takovém případě dojde k poškození *goodwillu* např. poškozením zmíněných vztahů vně a uvnitř společnosti. I tehdy je ale možné požadovat buďto rozdíl v hodnotách závodu před a po škodlivém zásahu, anebo ušlý zisk.

¹¹⁰ ZELLER, op. cit., s. 154.

¹¹¹ „Loss of goodwill can simply refer to a loss of future lost profits. Loss of goodwill also has been defined as a decline in business reputation or commercial image, quantified by the retention of customers. Alternatively, loss of goodwill has been defined as the decrease in the value of a business interest.“ CISG Advisory Council Opinion No. 6 - Calculation of Damages under CISG Article 74. op. cit.

¹¹² Kromě těchto dvou zmiňuje „Royalty“, tedy náhrada odpovídající ceně, za kterou by se dala pořídit obchodní firma (jedná zřejmě o pouhou náhradu újmy na reputaci), „Cost“ approach, tedy náhrada nákladů účelně vynaložených k obnově reputace a *goodwill* (v úvahu může připadat v případě naturální restituce, např. v případě dodání nového závodu za starý, jak zmiňuji v 1.2) a *General measure*, spočívající v holém ohodnocení poškozené reputace/*goodwillu*, které ale pro souvislost *goodwillu* se závodem (tj. nemožnost samostatného ocenitelní), a současně *existence Market value* metody, nedává dost dobrý smysl. SAIDOV, op. cit., s. 257-262.

představuje zvláštní druh náhrady na *goodwill*/reputaci, spočívající v náhradě ušlého zisku, k jehož dosažení nedošlo právě kvůli poškození *goodwillu*. Jedná se vlastně o náhradu budoucích zisků, přičemž i zde je nutné se vyvarovat dvojí náhradě škody, ke které by došlo, byl-li by nahrazován i ušlý zisk (budoucí nebo skutečný).¹¹³

Možnost praktického použití metody *Income approach* považuji za málo pravděpodobnou. Jednak protože pracuje fakticky s budoucím ušlým ziskem, který, jak jsem dovodil v 2.2 dle OZ nahradit nelze, a jednak pro praktické důvody, spočívající v prokázání příčinné souvislosti s výší takto poškozeného *goodwillu*.

Metoda *Market value* však použitelná je, ovšem jiným způsobem: Saidov totiž pracuje s *goodwillem* jako se samostatnou hodnotou a metodu používá jenom jako způsob ocenění poškozeného *goodwillu*/reputace. Z výše uvedených důvodů však *goodwill* v tuzemském prostředí samostatnou hodnotou není, ale metoda lze použít nikoliv ke zjištění výše újmy na *goodwill*, ale ke zjištění výše škody na závodu. Společnost tak bude moci namísto náhrady újmy na *goodwillu*, jako újmy nemajetkové požadovat náhradu škody na snížení hodnoty závodu, tzn. skutečnou škodu.¹¹⁴

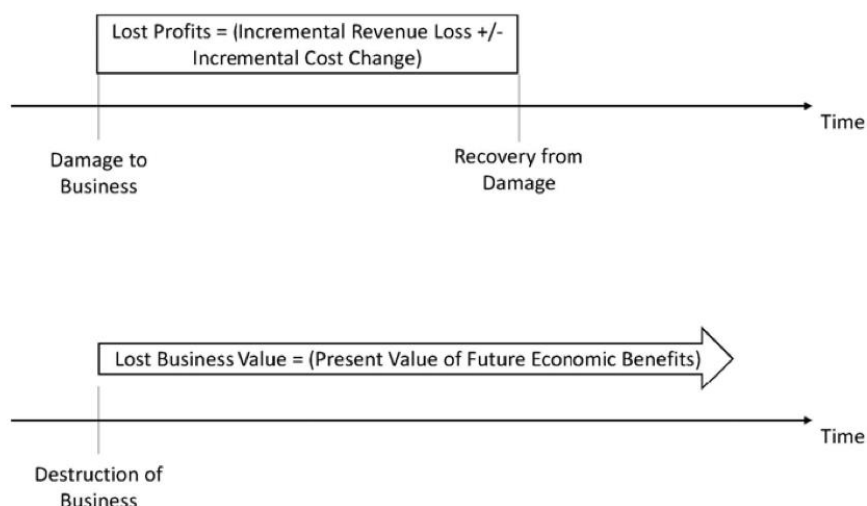
¹¹³ Zásadní rozdíl je v okolnosti, které zmařila možnost dosáhnutí zisku. U ušlého zisku je touto okolností škodlivý zásah škůdce, kdežto v tomto případě je touto okolností poškození *goodwillu*/reputace škůdcem, kdy k rozmnožení majetku nedojde např. pro odliv zákazníků.

¹¹⁴ Blíže se způsobu náhrady skutečné škody na závodu společnosti věnuji v kapitole č. 5.

3 Komparace náhrady škody za likvidační škodlivý zásah v common law

Soudy ve Spojených státech amerických byly postaveny před stejné dilema, tedy jak přiznat spravedlivou náhradu škody společnosti, která byla škodlivým zásahem zničena.¹¹⁵ Prvotním východiskem je určit, zda škodlivý zásah a s ním související škody jsou trvalé, nebo dočasné povahy (přirozeně se zkoumá i příčinná souvislost).¹¹⁶

Lost Profits and Lost Business Value

Obrázek 1: Graficky znázorněný rozdíl mezi náhradou u ušlého zisku a LBV. Graf COMPTON, Jeff, BRYANT, Margaret, SHAPIRO, Michael.

V případě, že je společnost schopna i přes škodlivý zásah pokračovat v činnosti, přiznávají americké soudy náhradu škody obecně ve

¹¹⁵ Soudy hovoří přímo o „destruction of a business“.

¹¹⁶ COHEN, Farley, LOBO, Prem. Business value as a measure of loss in litigation contexts: Reflecting business “reality” over hypothetical “fantasy.” *cohenhamiltonsteger.com* [online]. Cohen Hamilton Steger & Co. Inc. [cit. 18. 9. 2020].

formě ušlého zisku.¹¹⁷ V případě shody, že škodlivý stav je trvalý a konec podnikání byl kvůli škodlivému zásahu neodvratný, je soudem přiznána náhrada škody odpovídající hodnotě společnosti (*Business value*). Výjimečně je však možná i kombinace obou druhů náhrad, a to v případě tzv. *slow death scenario*, který bude popsán níže.

Právě akceptace skutečnosti, že škodlivý následek je nevratný, vedla americké soudy k přiznávání náhrady škody odpovídající hodnotě společnosti, tzv. *Lost Business Value* (dále jen „LBV“, alternativně se používá i „Lost Capital Value“). Ta by přitom měla odpovídat *Fair Market Value*, tedy ceně tržní, kterou by za společnost v okamžiku škodlivého zásahu (resp. bezprostředně před ním) zaplatil potencionální kupec obeznámený s jejím stavem, ponížené o hodnotu společnosti bezprostředně před ukončením její činnosti.¹¹⁸ Pro samotné zjištění LBV jsou vymezeny tři ekonomické metody k určení hodnoty společnosti, a to *Income approach* (výnosová metoda), *Cost/asset approach* (nákladová metoda) a *Market approach* (metoda srovnatelných podniků/transakcí). S pojmem *Fair Market Value* operuje několik rozsudků, nicméně ze strany soudů při zjišťování LBV tak spíše dochází k zaměňování pojmů *Fair Market Value*, *Appraised value* (hodnota zjištěná oceněním) a *Market Value* (cena obvyklá).^{119,120} Ke stejné hodnotě *Fair Market Value* přitom lze dojít pomocí různých metod.

¹¹⁷ Lost Profits nebo také Lost Cash Flow. Samotných metod k zjištění výše ušlého zisku existuje 5. GARDEMAL, Joe, KANCHERLA, Amita. Damages Measured by Lost Profits or Lost Business Value? *alvarezandmarsal.com* [online]. Alvarez & Marsal Holdings, LLC., publikováno 21. 11. 2013 [cit. 19. 9. 2020].

¹¹⁸ Rozhodnutí Court of Appeals of Texas ze dne 15. 4. 1982 ve věci Sawyer v Fitts, sp. zn. 630 S.W.2d 872 (Tex. App. 1982). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 19. 9. 2020].

¹¹⁹ *Market value* jako základní způsob zjištění hodnoty věci zmíněna např. v rozhodnutí Ohio Supreme Court ze dne 12. 7. 1944 ve věci Bishop v. E. O. Gas Co., sp. zn. 56 N.E.2d 164 (Ohio 1944). *courtlistener.com* [online databáze] Free Law Project [cit. 19. 9. 2020].

¹²⁰ Kolaski a Kuga trefně poznamenávají, že kvůli nedostatečnému ekonomickému vzdělání se právníci, včetně soudců, zabývají spíš problematikou odpovědnosti a otázka (výše) škod je pak často řešena povrchně, a to i v případě komplikovaných

Klíčovým okamžikem, ke kterému se má určení LBV vztahovat, je okamžik škodné události.¹²¹ Současně se ohodnocení většinou dělá bez ohledu na okolnosti mající vliv na hodnotu společnosti, nastanuvší po škodné události (např. stav konkurence či celého odvětví, anebo burzovní krach).¹²² Kramer nicméně jako okamžik, ke kterému se má vztahovat zjištění výše škody, uvádí *trial date* (tedy den, kdy padne rozsudek). Do tohoto data pak má poškozenému nadále vznikat právo na náhradu ušlého zisku.¹²³ Uvedený postup nicméně nemá jednoznačnou podporu jak v rozhodovací praxi, tak mezi odborníky.¹²⁴

Striktní rozdělení případů, kdy je možné žádat buďto ušlý zisk anebo LBV, má své opodstatnění. Ušlý zisk je rozdíl mezi v určitém období získaným majetkem a majetkem, jehož zisk byl očekáván. LBV ovšem zahrnuje všechny očekávané budoucí zisky k okamžiku škodné události. Obé je totiž vyjádřením jednoho a téhož,¹²⁵ s tím rozdílem, že

obchodních sporů. KOLASKI, Kenneth., KUGA, Mark. Measuring Commercial Damages via Lost Profits or Loss Business Value: Are these Measures Redundant or Distinguishable? In: *CISG Database* [online databáze]. 1998 [cit. 20. 9. 2020].

¹²¹ „The law of Ohio, which governs in this diversity action, recognizes the action for damages for destruction of a business as measured by the difference between the value of the business before and after the injury or destruction. Z rozhodnutí United States Court of Appeals, Sixth Circuit ze dne 17. 8. 1966 ve věci Taylor v. B. Heller and Company, sp. zn. 364 F.2d 608 (6th Cir. 1966). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 20. 9. 2020].

¹²² Nicméně nejedná se o pravidlo absolutní a přístupy se různí – ze samotného pravidla existuje výjimka, kdy má-li kompenzace ve formě LBV vést k navrácení k předešlému stavu, může být k budoucím okolnostem přihlédnuto.

¹²³ KRAMER, op. cit., s. 468.

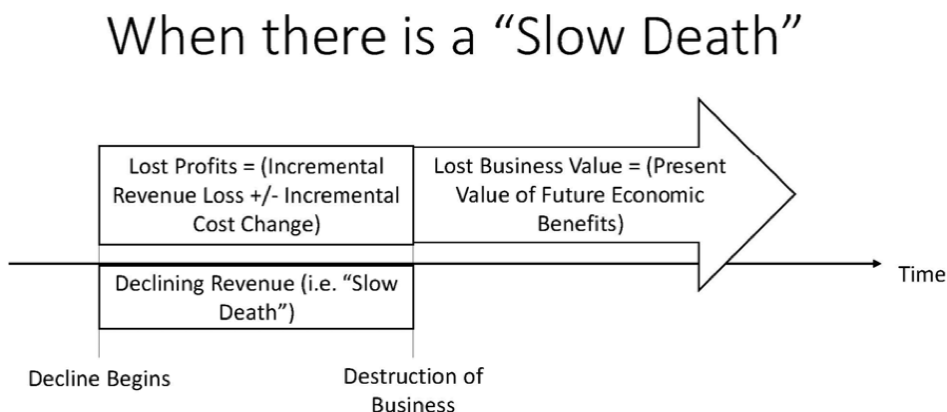
¹²⁴ Např. Kolaski a Kuga jmenují několik okamžiků, ke kterému může být náhrada vypočítána – okamžik škodlivého zásahu, okamžik jeho ukončení, date of trial, okamžik navrácení v předešlý stav (recovery) nebo k samotnému okamžiku provedení náhrady. KOLASKI, KUGA, op. cit. Implikují, že si poškozená společnost může vybrat, v případě kombinace náhrady LBV a ušlého zisku však bude tento výběr nutné zohlednit při výpočtu náhrady ušlého zisku. Pro porovnání lze zmínit přístup v režimu CISG, kdy Schlechtreim s Schwenzerem hovoří o určení budoucího ušlého zisku k *day of the judgement*. SCHLECHTREIM, SCHWENZER, op. cit., s 759.

¹²⁵ KOLASKI, KUGA, op. cit.

LBV zahrnuje kromě věcné škody i (ušlý) zisk očekávaný po konci období, po které trvala škodlivá událost, jelikož společně s tímto obdobím končí i existence společnosti.¹²⁶ Náhrada LBV ušlého zisku za stejné období by představovala dvojitou náhradu škody.¹²⁷

3.1.1 *Slow Death Scenario*

Praxe amerických soudů rozlišuje i případy tzv. „*slow death scenario*“, kdy je společnost po škodlivém zásahu, resp. po jeho odstranění schopna nějakou dobu v omezené míře operovat, nicméně úpadek na konci schopna odvrátit není.¹²⁸ Z pohledu náhrady škody jsou tyto případy zajímavé proto, že umožňují poškozené společnosti žádat jak náhradu ušlého zisku, tak LBV. Každá nicméně musí být vypočítána za jiné období – ušlý zisk bude typicky požadován za období od škodlivého zásahu do

Obrázek 2: *Slow Death Scenario*. Graf COMPTON, Jeff, BRYANT, Margaret, SHAPIRO, Michael.

¹²⁶ „Generally, one cannot recover as damages both diminution in value of a business as well as loss of future profits because future profit potential is a factor utilized in calculating market value and, as such, is compensated for in the diminution of value award.“ Z rozhodnutí North Dakota Supreme Court ze dne 28. 6. 1984 ve věci *Jim's Hot Shot Service, Inc. v. Continental Western Ins. Co., sp. zn. 353 N.W.2d 279 (N.D. 1984)*. ndcourts.gov [online]. North Dakota Supreme Court. [cit. 19. 9. 2020].

¹²⁷ KRAMER, op. cit., s. 467.

¹²⁸ COHEN, LOBO, op. cit.

ukončení činnosti, a hodnota LBV bude následně vypočtena k okamžiku ukončení činnosti, nikoliv k okamžiku škodlivého zásahu.¹²⁹

3.2 Případ z Velké Británie

Jediný dohledatelný případ, kdy byla ze strany soudu připuštěna možnost náhrady škody odpovídající LBV, se týkal neoprávněného vypovězení franšízové smlouvy. Soudce se ohledně náhrady škody přiklonil k názoru žalobce, kdy nejsou-li kvůli zániku společnosti k dispozici žádné údaje o budoucích ziscích, vůči kterým by se porovnal skutečný zisk (či ztráta), tak pouze v takovém případě je možná náhrada odpovídající hodnotě společnosti. Taková náhrada má být vlastně jenom „zástupná“ za případnou náhradu ušlého zisku, který by měl být nahrazován vždy, kdy jej lze spolehlivě zjistit, potažmo vyčíslit.¹³⁰ Způsob ukončení činnosti připomínal „*slow death scenario*“, nicméně nikoliv jednoznačně.¹³¹

Náhrada ovšem přiznána nebyla, jednak se žalobci nepodařilo spolehlivě prokázat hodnotu společnosti, a jednak byla společnost dlouhodobě ve ztrátě a k její údajné hodnotě se soudce vyjádřil tím způsobem, že pro potencionální kupce by po provedení *due dilligence* bylo logičtější uzavřít novou franšízovou smlouvu a založit si společnost vlastní.

¹²⁹ „However, loss of profits prior to cessation of a damages business is properly allowable as an element of damages in addition to an allowance for market value diminution because the interim profit losses experienced prior to cessation of the business are not reflected or compensated for in the market value determination.“ Z rozhodnutí North Dakota Supreme Court ze dne 28. 6. 1984 ve věci *Jim's Hot Shot Service, Inc. v. Continental Western Ins. Co.*, op. cit.

¹³⁰ Rozhodnutí England and Wales High Court ze dne 6. 5. 2011 ve věci *MMP GmbH v Antal International Network Ltd.*, sp. zn. [2011] EWHC 1120 (Comm). *bailii.org* [online databáze]. British and Irish Legal Information Institute. [cit. 22. 9. 2020].

¹³¹ Společnost po škodlivém zásahu ukončila činnost dobrovolně, po několika měsících se pokusila opět činnost zahájit, nicméně po nějakém čase skončila v platební neschopnosti. Žalobce nadto náhradu umožněnou americkými soudy v takových případech (tedy kombinaci ušlého zisku a náhrady LBV) nepožadoval. Rozhodnutí England and Wales High Court ze dne 6. 5. 2011 sp. zn. [2011] EWHC, op. cit.

Z uvedeného nicméně dle mého názoru nelze jednoznačně usoudit, že v případě ztrátové společnosti náhrada LBV nenáleží. I ztrátová společnost může mít určitou hodnotu, pakliže se nejedná skutečně o ztrátovost dlouhodobou, kdy společnost by neměla daleko do úpadku i bez škodlivého zásahu. Právě komplexně provedené zjištění její hodnoty (a následné odškodnění formou LBV) může vést ke spravedlivější náhradě způsobené škody, než kdyby měla být náhrada ušlého zisku odmítnuta z důvodu (byť důvodně) předpokládatelné ztrátovosti. Je samozřejmé, že u společnosti generující zisk bude určení ušlého zisku snadnější, než u společnosti dlouhodobě ztrátové.

4 Náhrada škody na hodnotě závodu dle *common law* a tuzemská nahraditelná škoda.

S ohledem na zavedenou a praktickou náhradu LBV v *common law* považuji za vhodné, prozkoumat možnost náhrady škody LBV i v rámci tuzemského prostředí. Uvedené lze tak porovnat s limity nahraditelných újem a budu se tedy zabývat možností náhrady LBV i v rámci tuzemské úpravy. Prvním krokem je prozkoumat, jak byla škoda nahrazována v jediném v tuzemsku dohledatelném případě, který naplňuje definici „*slow death scenario*“.

V něm bylo podnikání žalobce, fyzické osoby podnikající, „zničeno“ jeho bankou, které v rozporu se smlouvou o úvěru odčerpala z jeho provozního účtu částku 62 miliónů Kč. Ke škodlivému zásahu došlo dne 25. 9. 1997, přičemž neoprávněně odčerpaná částka byla společně s úrokem ve výši cca 32 miliónů korun vrácena dne 11. 5. 2001 (na základě rozsudku ze dne 23. 2. 2000). I přes zaplacení této částky, tj. odstranění škodlivého zásahu, nedošlo k navrácení podnikání žalobce do hodnoty před škodlivým zásahem, protože poškozený podnikat přestal. Obecné soudy nejprve odmítaly připustit, že škoda v podobě ušlého zisku mohla žalobci vznikat i po nahrazení skutečné škody, tj. po vrácení neoprávněně odčerpané částky a úroku dne 11. 5. 2001.¹³² Zasáhnout musel až Nejvyšší soud ČR, který připustil, že škoda ve formě ušlého zisku může vznikat i poté, co byla skutečná škoda odstraněna (ovšem škodlivý následek nadále trval), přičemž akcentuje vymezení období, za které příslušná část škody vzniká (jak kvůli počátku běhu promlčecích lhůt, tak pro počátek prodlení).¹³³

¹³² Většina zaměstnanců přešla k jinému zaměstnavateli, které dále poškozený prodal technologie a on sám měl příjem pouze z pronájmu nemovitostí a technických zařízení. K úpadku poškozeného tedy nedošlo, nicméně pro otázky náhrady škody se nejedná o otázku zásadní. Z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2009, č. j. 24 Cm 460/1999-551 a rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 4. 2010, č. j. 5 Cmo 12/2010-609.

¹³³ Rozsudek NS ČR, sp. zn. 29 Cdo 3405/2010.

Poškozený podnikatel přitom nárokoval abstraktní ušlý zisk, vypočtený znalcem jako rozdíl mezi simulovanou hodnotou podnikání v případě, že by škodná událost nenastala, a skutečnou hodnotou žalobcova podnikání, obě hodnoty zjištěné k 31. 12. 1997. Takto zjištěný rozdíl, tj. ušlý zisk (65.231.476,- Kč) byl dále ponížen o zaplacenou částku úroku (32.404.476,- Kč) při náhradě skutečné škody. Před meritorním rozhodnutím o náhradě ušlého zisku za období po okamžiku, kdy došlo k odstranění škodlivého zásahu (zaplacení neoprávněné odčerpané částky a úroků),¹³⁴ se rozhodl žalobce vzít žalobu zpět, jelikož paralelně s tímto řízením vede od roku 2008 i řízení o náhradě škody Obvodní soud pro Prahu 5, kde je předmětem řízení ušlý zisk za období od 1. 9. 2008 a žalovaná částka přesahuje půl miliardy Kč.¹³⁵ Je otázkou, do jaké míry bude v tomto řízení žalobce úspěšný, přinejmenším s ohledem na požadovanou náhradu ušlého zisku od (sic) 1. 9. 2008, s přihlédnutím promlčecí době, a na kritérium předvídatelnosti.

Uvedený případ plně naplňuje definici „*slow death scenario*“, tj. kdy poškozená společnost ani po odstranění škodlivého zásahu nebyla kvůli přetrvávajícím následkům škodné události schopna pokračovat v podnikání a konec jejího podnikání byl v příčinné souvislosti se škodlivým zásahem. Ze strany soudů, ale ani žalobce, nebyla v tomto případě řešena otázka skutečné škody na podnikání, tj. na zničeném závodu podnikatele. Správné řešení by v daném případě byla náhrada ušlého zisku (i abstraktního) od okamžiku škodlivého zásahu do okamžiku ukončení podnikání, společně s náhradou hodnoty závodu k tomuto okamžiku. Neskonal-li podnikatel v úpadku, ale závod, či jeho složky se mu podařilo prodat, měla by být náhrada skutečné škody o výnosy z prodeje snížena.

Náhrada skutečné škody spočívající ve snížení hodnoty závodu přitom není tuzemské judikatuře cizí, jak lze zjistit z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.5.2014, sp. zn. 25 Cdo 3401/2011. V tomto případě se poškozená společnost domáhala ušlého zisku, kterého měla dosáhnout v období 8 let po škodlivé události (povodni, která zasáhla závod

¹³⁴ Ve zbývajícím částce přesahující 21 miliónů Kč (ušlý zisk, který fakticky měl vzniknout za období od 12. 5. 2001 do 31. 8. 2008. Datum 31. 8. 2008 je přitom pouze datum, ke kterému znalec výši ušlého zisku stanovil, bez bližšího odůvodnění, a bez vazby na skutečnost, že žalobce podnikat přestal v roce 2001. Z usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2020, č. j. 24 Cm 460/1999-1099.

¹³⁵ Usnesení MS v Praze č. j. 24 Cm 460/1999-1099.

společnosti). Avšak přestože společnost požadovala náhradu ušlého zisku, škoda byla vyčíslena znaleckými posudky jako hodnota podniku ke dni 31. 12. 1996 (k povodňové vlně došlo v noci ze 7. na 8. 7. 1997). Nejvyšší soud ČR nejprve uvádí:

„Žalobce není povinen v žalobě uplatněný nárok právně kvalifikovat, a pokud tak případně učiní, není tím soud vázán, neboť pro právní posouzení věci je rozhodující skutkové vylíčení skutečností, o něž se žaloba opírá (včetně charakteru újmy, jejíž náhrada je požadována), a v řízení následně zjištěný skutkový stav věci.“

Dále dovodil, že:

*„(...) předmětem řízení nebyl ušlý zisk za dobu od roku 1997 do roku 2005 (...), jak se dovozuje v dovolání, **nýbrž hodnota podniku ke dni 31. 12. 1996, která byla povodní ztracena**. Žalobce tedy od počátku, aniž v tomto směru žalobu změnil, požaduje náhradu za snížení svého majetkového stavu tím, že v důsledku povodně byl zničen podnik o vyčíslené hodnotě, tj. **jde o skutečnou škodu, která vzniká tehdy, kdy k poškození věci dojde, a majetkový stav vlastníka se tak sníží.**“¹³⁶*

K uvedenému závěru dospěl Nejvyšší soud ČR při hledání odpovědi na otázku týkající se počátku běhu objektivní promlčecí doby, která měla začít běžet okamžikem vzniku škody, tzn. okamžikem snížení hodnoty závodu. Jedná se ovšem o zásadní rozhodnutí pro zkoumanou problematiku, protože výslovně umožňuje náhradu hodnoty závodu v případě jeho zničení, přičemž rozlišuje, že se jedná o nárok na náhradu skutečné škody, odlišný od nároku na náhradu ušlého zisku. Lze tedy říci, že náhrada škody na zničeném závodě formou skutečné škody ve výši jeho hodnoty (před škodlivou událostí) možná je;¹³⁷ v dalším kroku se tedy budu zabývat důvody, proč by mělo být této náhradě přistupováno a zdali s sebou přináší pro poškozenou společnost výhody, nebo nevýhody.

¹³⁶ Z rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3401/2011.

¹³⁷ Srov. HRÁDEK, Jiří, komentář k § 2903 in ŠVESTKA, op. cit.

Jelikož se jedná o náhradu skutečné škody, odpadají problémy typické pro náhradu ušlého zisku: kromě složitosti zjišťování výše ušlého zisku nebo problémy s unesením důkazního břemena mezi ně patří i v kapitole 2.2 dovozená nemožnost požadovat budoucí ušlý zisk.

V širší souvislosti je možné se zabývat otázkou, jestli je na možnost zisku z provozování závodu možno pohlížet jako na samostatnou hodnotu. Rakouský nejvyšší soud dovodil, že v případě zničení automobilu, který měl sloužit k pronájmu, se ztráta možnosti zisku nepovažuje za ušlý zisk právě tehdy, kdy je možnost dosažení zisku z provozu samostatnou hodnotou.¹³⁸ K citovanému rozsudku rakouského Nejvyššího soudu Melzer uvádí: „Spíše se zdá, že tento velmi extenzivní přístup napravuje některé tvrdosti § 1324 OZO (obecný zákoník občanský, pozn. aut.), který spojuje právo na náhradu interese jen v případě úmyslného nebo hrubě nedbalého způsobení škody.“¹³⁹ V daném případě tedy poškozenému ušel i zisk, nicméně pouhé nahrazení škody na poškozeném automobilu mu úbytek (resp. nezvětšení) jeho majetku nenahradilo.

Hodnotou závodu není jen soubor hodnot jeho majetku, ale kromě goodwillu je to právě možnost budoucích příjmů:

„Hodnota podniku je tedy dána očekávanými budoucími příjmy (...) převedenými (...) na jejich současnou hodnotu (...).“¹⁴⁰

¹³⁸ „Škoda spočívající ve ztrátě možnosti zisku není ušlým ziskem ve smyslu §§ 1293, 1323, 1324 ABGB, pokud je na existenci možnosti zisku z provozu nahlíženo jako na samostatnou hodnotu; v takovém případě se jedná o skutečnou škodu. Škoda spočívající ve zmaření příležitosti věc dále pronajímat je tak skutečnou škodou.“ Rozsudek rakouského Nejvyššího soudu (OGH) ze dne 22. 2. 1955, RIS RS0032927.

Podobně, ještě podle všeobecného zákoníku občanského, rozhodl o náhradě škody Nejvyšší soud Československé republiky ve svém rozsudku ze dne 9. 11. 1929, sp. zn. Rv I 179/29.

¹³⁹ MELZER, TÉGL, op. cit, s. 933. Pro rozlišení možnosti zisku jako samostatné hodnoty vidí Melzer smysl v případech, kdy „(...) zvláštní úprava stanoví, že se hradí jen škoda na věci (věcná škoda, např. § 2944), (...).“

¹⁴⁰ MAŘÍK, op. cit., s. 20. Dále uvádí: „(...) je třeba si povšimnout výrazu „očekávané budoucí příjmy.“ U většiny podniků předpokládáme při oceňování prakticky neomezené

Zjištění hodnoty závodu za pomoci jedné či více oceňovacích metod bude ryze otázkou ekonomickou, zodpovězenou typicky znalcem. S možností ziskovosti znalec při zjištění hodnoty závodu pracuje, ovšem to nezakládá důvod pro obecné rozlišení možnosti dosažení zisku jako samostatné hodnoty, zvláště pokud OZ dovoluje náhradu škody skutečně vzniklé. Možnost zisku tedy obecně není samostatnou hodnotou po vzoru OZO, ale v konkrétním případě se jedná o integrální prvek hodnoty závodu.

Problematika s sebou přináší i otázku zjištění ceny zničeného závodu.¹⁴¹ Ust. § 2969 hovoří při určení výše náhrady na věci o ceně obvyklé. Ta ovšem může být zjištěna různými způsoby. Melzer i Bezouška za základní východisko shodně považují cenu tržní.¹⁴² Melzer však otázku dále rozvádí tak, že v případě, že náhrada nesměřuje k uvedení do předešlého stavu, má být hrazena cena prodejní, tj. cena, za kterou mohl poškozený zničenou věc (závod) prodat. Za předpokladu, že by se jednalo o naturální restituci, by pak byla náhrada ve výši ceny nákupní, tj. ceny, za kterou by poškozený mohl koupit odpovídající věc. K výnosové metodě Melzer poznamenává, že ta by měla být použita pouze tehdy, kdy tržní cena nebude zjistitelná.¹⁴³ Posouzení možné zjistitelnosti není otázkou právní, ale ekonomickou; znalec by měl použitím vhodných metod zjistit primárně tržní hodnotu.¹⁴⁴

trvání. Příjmy v dlouhém budoucím časovém horizontu lze však pouze odhadovat, nikoliv „objektivně“ určit.“ Uvedené je vhodné porovnat s náhradou budoucího ušlého zisku, která, byla-li by vůbec možná, by často narážela na možnost prokázat spolehlivou existenci takových budoucích zisků, lépe řečeno odhadů.

¹⁴¹ Použití domněnky vyjádření v § 2176 nebude na místě; účetní hodnota typicky nebude odpovídat skutečné hodnotě závodu - srov. TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Joana, BALARIN, Jan. Kupní smlouva v novém občanském zákoníku. Komentář. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 9. 2020].

¹⁴² Srov. MELZER, TÉGL, op. cit., s. 1080 a BEZOUŠKA, Petr, komentář k § 2969 in HULMÁK, op. cit.

¹⁴³ MELZER, TÉGL, op. cit., s. 1081.

¹⁴⁴ „Kolik je ochoten zaplatit běžný (tj. průměrný) zájemce na trhu?“ Jedná se tedy o cenu prodejní (Srov. MAŘÍK, op. cit., s. 22) Lze se tedy vyhnout problémům, na které naráží doktrína *common law* ohledně zvolení správného druhu hodnoty, potažmo správné metody – tuzemská doktrína poskytuje jasné východisko.

Bude-li poškozená společnost požadovat náhradu ve výši hodnoty zničeného závodu, nemůže současně požadovat náhradu ušlého zisku¹⁴⁵ za období po okamžiku, ke kterému bylo provedeno ohodnocení závodu, tj. zjištění výše skutečné škody. Náhrada škody ve formě hodnoty závodu totiž už, jak je uvedeno výše, hledisko možných zisků obsahuje, a jednalo by se tak o náhradu jedné a téže škody. Do tržní ceny závodu budou zahrnuty očekávané budoucí zisky, tj. i ty, u kterých by soud v případě, kdy bylo-li by právo na jejich náhradu bylo uplatněno samostatně, toto právo nepřiznal.¹⁴⁶ Uvedené se týká pouze zisků, které měly ujít až po okamžiku provedení ohodnocení; jak dovozují výše v případě „*slow death scenario*,” lze ušlý zisk nárokovat až do okamžiku ukončení podnikání (tj. i v tomto případě může být okamžikem datum ohodnocení podniku).

Stejně závěry z *common law* ohledně náhrady LBV výlučně v tom v případě, že podnikatelskou činnost nelze obnovit, lze uplatnit i v rámci tuzemské úpravy. K náhradě ve formě skutečné škody na hodnotě zničeného závodu by mělo docházet jen tehdy, je-li jisté, že podnikatelská činnost nebude obnovena. Pokud obnovena bude, není zde překážka pro náhradu ušlého zisku, jelikož bude známo i období, za které zisk ucházel, tj. typicky od okamžiku škodlivého zásahu do okamžiku, kdy poškozená společnost byla objektivně schopna obnovit podnikatelskou činnost na úroveň srovnatelnou s tou před škodlivou událostí.

Za zásadní výhodu náhrady skutečné škody ve výši hodnoty závodu považují právě zohlednění budoucích možných zisků při zjištění výše

Šajnarová a Buus, nahlízející na problematiku spíše optikou ekonomickou, nepracují s variantou, kdy restituci provést nebude možné, a obnovení podnikání nebude možné docílit. V takovém případě není překážka pro náhradu „*k vyvážení důsledků plynoucích z toho, že nedošlo k uvedení v předešlý stav*“ ve výši odpovídající hodnotě závodu. ŠAJNAROVÁ, BUUS, op. cit.

¹⁴⁵ Ať už z konkrétního, např. ze smlouvy, kterou nemohla splnit, anebo „abstraktního“ ušlého zisku, spočívajícího v nezvýšení hodnoty závodu.

¹⁴⁶ Budoucí ušlý zisk, stejně tak jako ušlý zisk, který se poškozené společnosti nepodaří prokázat s dostatečnou jistotou s ohledem na požadavky vytvořené judikaturou, srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1069/2008. Provedené ocenění nicméně bez problémů pracuje s odhadem budoucích zisků, které diskontuje na hodnotu současnou.

škody, oproti případně samostatně (a se značnými problémy) požadované náhradě ušlého zisku.¹⁴⁷ Jsem toho názoru, že právě náhradou škody v této podobě bude plně nahrazena škoda ve výši interese. Kombinace náhrad skutečné škody na zničeném majetku a náhrad na vzniklém dluhu,¹⁴⁸ spolu s náhradou ušlého zisku je nedostatečná kvůli „opomíjení“ náhrady újmy na *goodwillu*¹⁴⁹ a dále kvůli nemožnosti spolehlivě nahradit nezvětšení majetku, ke kterému by reálně došlo v budoucnu. Hodnota závodu však v sobě zahrnuje hodnotu *goodwill*, výše rozebírané hledisko budoucích zisků a v neposlední řadě zohledňuje i ekonomickou kondici závodu, tj. jestli je podnikání ziskové, nebo ztrátové.

S ohledem na závěry Nejvyššího soudu ČR ve výše rozebíraném rozsudku sp. zn. 25 Cdo 3401/2011, dle kterého taková náhrada škody možná je, neshledávám důvod pro úvahy *de lege ferenda*. Pro častější „výskyt“ této náhrady škody na zničeném podnikání společnosti bude pouze postačovat, začnou-li poškozené společnosti takovou náhradu škody požadovat. Musejí si přitom dát pozor na kombinaci s náhradou dalších

¹⁴⁷ Kojtal k dynamické škodě, tedy průběžně vznikající škodě po škodlivém zásahu, uvádí možnost její náhrady kapitalizováním tohoto průběžně ucházejícího zisku k určitému datu. KOJTAL, op. cit. Stejně tak Svoboda, ze kterého Kojtal vychází: „Naopak u dynamicky vznikající majetkové škody se autorovi příspěvku jeví jako vhodné, aby veškeré možné budoucí nároky byly vyřešeny jednou provždy vyplacením jednorázové částky. Především proto, že nelze s jistotou říci, jak dlouho by zisk z věcné škody do budoucna ucházel.“ SVOBODA, Karel. Dynamická náhrada škody. *Právní rozhledy*, roč. 2008, č. 4. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 10. 2020]. V případě podnikatelského ušlého zisku je právě náhrada škody v hodnotě závodu tím, co daný problém spolehlivě řeší. Ušlý zisk i do budoucna je nahrazován jednou částkou – hodnotou závodu, která s budoucími zisky počítá.

¹⁴⁸ Uvedené neznamena, že společnost v případě náhrady hodnoty závodu nebude mít právo na náhradu vzniklých dluhů. Ocenění bude pracovat s hodnotou závodu k okamžiku před škodlivou událostí, proto dluh vzniklý až následně se v hodnotě závodu projevit nebude; na rozdíl od následně vzniklého ušlého zisku, jelikož s možným ziskem po škodlivé události znalec pracovat bude. Ocenění k datu v minulosti tedy obdobně jako v *common law* nebude dovolovat použití „*hindsight*“, tj. přihlídnout k takovým okolnostem majícím vliv na hodnotu závodu, které nastaly až po škodlivé události (např. burzovní krach). Srov. MAŘÍK, op. cit., s. 24.

¹⁴⁹ Srov. závěry kapitoly 2.3.

NÁHRADA ŠKODY NA HODNOTĚ ZÁVODU DLE COMMON LAW A TUZEMSKÁ NAHRADITELNÁ ŠKODA.

škod, především ušlého zisku a škody ve formě vzniklého dluhu, aby ne-
byly některé jejich nároky, kvůli požadavku na náhradu jedné škody dva-
krát, zamítnuty.

5 Dopad náhrady škody na insolvenční řízení společnosti

Vyjdeme-li z předpokladu, že náhradou škody dojde k jejímu plnému odstranění,¹⁵⁰ je třeba se zamyslet nad dopadem provedené náhrady na společnost, resp. na průběh jejího insolvenčního řízení. Náhrada provedená v odlišných okamžicích v čase totiž bude mít vždy jiné důsledky pro to, jakým směrem se bude (případně) insolvenční řízení ubírat, a i pro odpověď na otázku, zdali bude společnost moci nadále podnikat.

5.1 Náhrada škody před pravomocným rozhodnutím o úpadku

Při scénáři, kdy dojde k náhradě škody dostatečně rychle tak, že u poškozené společnosti nedojde k naplnění definice platební neschopnosti a/nebo předlužení dle § 3 odst. 1 písm. c), resp. odst. 4 IZ, není třeba dále zkoumat potenciální dopady na podnikání. I kdyby byl škodlivý zásah pro společnost potenciálně likvidační,¹⁵¹ včasnou náhradou škody bude od úpadku zachráněna.

Na případy způsobení úpadku třetí osobu pamatuje § 143 odst. 3 IZ.¹⁵² Kromě toho, že insolvenční návrh nebude možné zamítnout v případech předlužení dle § 3 odst. 4 IZ, je nutný reálný předpoklad odvrácení úpadku. Existence (byť dobyté) pohledávky, nebude sama o sobě

¹⁵⁰ Pro účely zkoumání budu předpokládat, že náhrada škody bude provedena jednorázově a v plné výši. V případě náhrad postupných by byla schopnost společnosti obnovit svou činnost podstatně snížena.

¹⁵¹ Jako příklad lze uvést společnost, která provozuje veškeré své podnikatelské činnosti online, s veškerými daty uloženými v svém lokálním úložišti (jak jsem blíže vymezil v úvodu, posouzení případné částečné odpovědnosti společnosti kvůli nedostatečnému zálohování není předmětem této práce). Je-li úložiště společnosti vyřazeno hackerským útokem, zcela jistě by nebyla schopna vzniklou situaci zvládnout a činnost by plnohodnotně neobnovila před tím, než by naplnila definici úpadku. Pakliže by se však v útočnickovi hnulo svědomí a data zakrátko vrátil, škoda by společnosti byla formou naturální restituce odstraněna.

¹⁵² § 143 odst. 3 IZ.

stačit; naopak musí existovat předpoklady pro skutečné provedení náhrady, aby společnost mohla splnit své peněžité závazky. Insolvenční řízení je řízeno zásadou rychlého a efektivního uspokojení věřitelů,¹⁵³ a tento zájem má přednost před zájmem poškozené společnosti na obnovení podnikání.¹⁵⁴ Citované ustanovení se může jevit jako příliš přísné a nespravedlivě znemožňuje obnovení podnikatelské činnosti i u skupin společností, u kterých by zájem na pokračování byl přítomný nejen ze strany společnosti, ale i kupříkladu ze strany věřitelů. Jak však uvádím níže, i v případě náhrady škody po pravomocném rozhodnutí o úpadku šance na obnovení podnikání existuje, bude ale záležet na vyjádření vůle věřitelů prostřednictvím věřitelských orgánů a na insolvenčním správci. V takové situaci hraje roli i vůle společníků, kteří by jistou pravděpodobnosti raději nechali společnost zrušit, aby jejich reflexní škoda přestala být reflexní, a mohli se domáhat po škůdci práva na náhradu škody způsobené na jejich podílech. Tato otázka už ale přesahuje zkoumanou problematiku.

V případě, kdy společnost definici úpadku naplní i po uskutečnění náhrady škody, bude se dle mého názoru jednat buďto nahrazení škody v nesprávně vyčíslené výši,¹⁵⁵ anebo o absenci příčinné souvislosti mezi škodlivou událostí a úpadkem.¹⁵⁶

¹⁵³ § 5 písm. a) IZ.

¹⁵⁴ Na zájem na obnovení podnikání společnosti se přitom v případě reorganizace hledí optikou věřitelů, v případě konkursu se k němu nepřihlíží vůbec. Ke způsobení platební neschopnosti třetí osobou a oddálením prohlášení konkursu pak srov. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 29 NSČR 21/2010.

¹⁵⁵ Přirozeně v nižší výši, přičemž škůdce bude dále odpovědný za zbytek způsobené škody, už ale ne za úpadek (a s ním související škody) který by nenastal, byla-li by nahrazena škoda v plné výši.

¹⁵⁶ Zmíněný „*slow death scenario*“ by mohl svědčit o opaku, nicméně jeho podstatou je ukončení škodlivého zásahu (např. ve výše rozebíraném tuzemském případě takovým úkonem bylo vrácení neoprávněně odčerpaných prostředků bankou), což není synonymem pro ukončení následků škodlivého zásahu – ten může vznikat a přetrvávat i po odstranění škodlivého zásahu, protože škodlivý následek může trvat déle. I v případě „*slow death scenario*“ je dána příčinná souvislost mezi škodlivým zásahem a jím způsobenými následky, a ukončením podnikání.

5.2 Náhrada škody po pravomocném rozhodnutí o úpadku

Právní mocí usnesení o řešení úpadku konkursem přechází na insolvenčního správce dispoziční oprávnění k majetku,¹⁵⁷ jeho součástí bude i pohledávka na náhradu škody, kterou se bude muset insolvenční správce snažit vymoci.¹⁵⁸

Náhrada škody by v takovém případě měla zahrnovat dostatek prostředků na úhradu veškerých pohledávek za společností včetně odměny insolvenčního správce.¹⁵⁹ Všichni věřitelé s přihlášenými nebo uplatněnými pohledávkami by tak měli být uspokojeni ze 100 % a v majetkové podstatě by stále mělo být dostatek prostředků k financování pokračování společnosti v podnikání (jmění by mělo odpovídat té výši, ve které bylo před škodlivým zásahem). Vyvstává přitom otázka, jestli by společnost v podnikání objektivně pokračovat mohla.

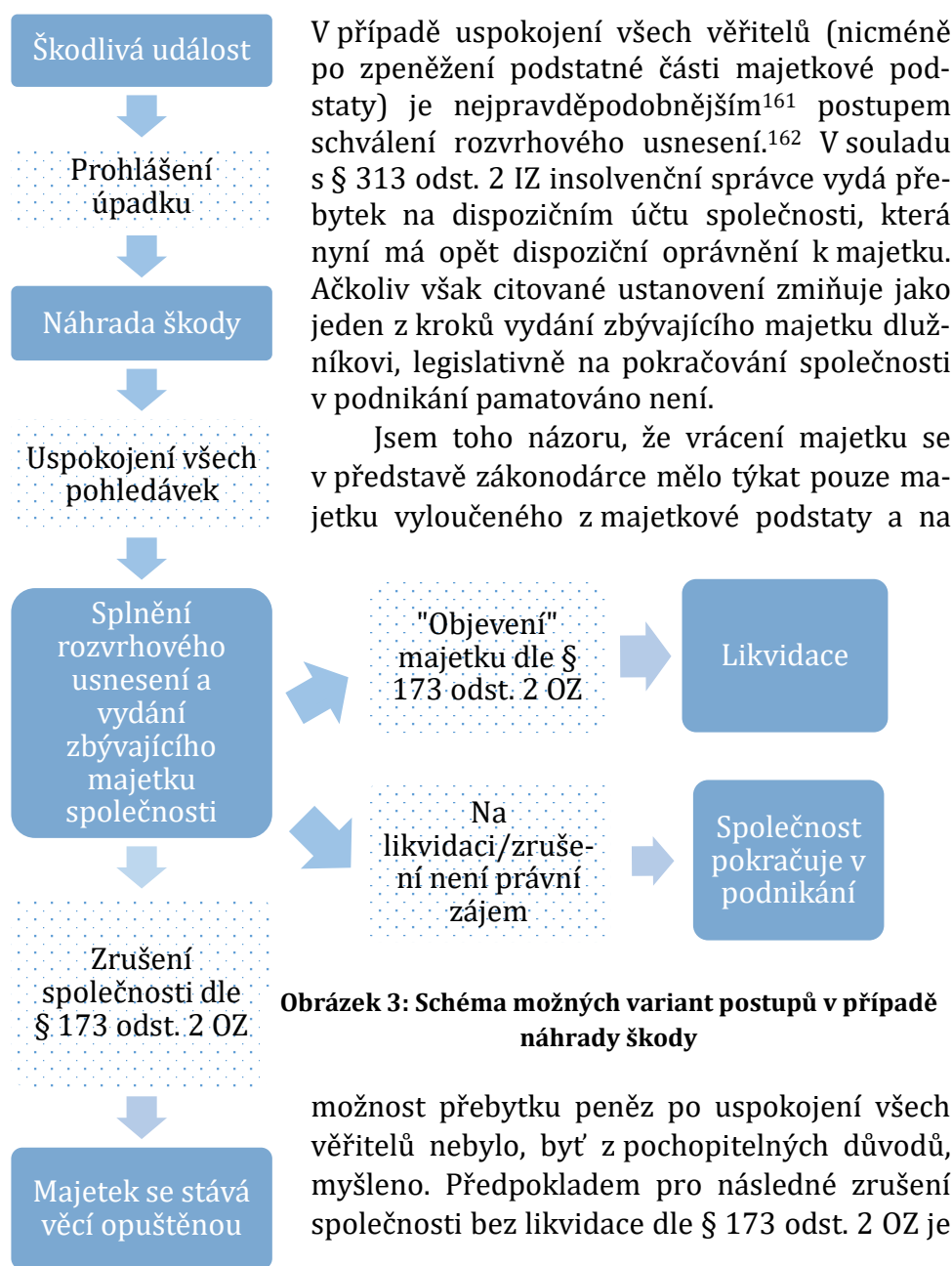
Soud může konkurs dlužníka zrušit dle § 308 odst. 1 písm. a) IZ, bude zde záležet na včasnosti uskutečnění náhrady škody; měla-li být však náhrada škody předmětem soudního řízení (a pohledávka poškozené společnosti vedena jako její majetek), nelze předpokládat vyčkávání insolvenčního správce na výsledek řízení, naopak lze očekávat zahájení procesu zpeněžování, tak jako u jakéhokoliv jiného konkursu. Za předpokladu dostatečně včasného uskutečnění náhrady škody by rozhodnutí dle citovaného ustanovení nebylo podkladem pro výmaz společnosti a společnost by tedy mohla nadále pokračovat v podnikatelské činnosti.¹⁶⁰

¹⁵⁷ § 229 odst. 3 písm. c) IZ.

¹⁵⁸ § 230 odst. 1 písm. d) IZ.

¹⁵⁹ Tyto další pohledávky budou skutečnou škodou ve formě vzniklého dluhu.

¹⁶⁰ Obecně pak v důsledku kteréhokoliv rozhodnutí o zrušení konkursu končí i insolvenční řízení (§ 309 odst. 4 IZ), nicméně na rozhodnutí dle § 308 odst. 3 a 4 IZ navazuje speciální úprava v zrušení společnosti v OZ, k té vizte níže.

¹⁶¹ Konkurs je dle § 308 odst. 2 IZ možné zrušit i na návrh dlužníka, souhlasí-li s tím všichni věřitelé a insolvenční správce. Podpisy v takovém případě musí být úředně ověřeny. V případě „standartního“ konkursu se jedná o velice nepravděpodobnou variantu, v nastíněném scénáři ji však lze připustit. V takovém případě bude společnost nadále pokračovat v činnosti, jelikož ani rozhodnutí podle tohoto ustanovení

již proběhlé majetkové vypořádání společnosti v rámci konkursu. Nicméně jak uvádí Holejšovský: „*Nelze totiž pominout, že majetek, jenž byl vyloučen pro nezpeněžitelnost v rámci konkursu, může se státi vlivem plynutí času, nově nastalé skutečnosti – změny hospodářské situace, nebo vývoje technologií, majetkem zpeněžitelným.*“¹⁶³ Po zrušení konkursu tedy může existovat společnost, která má majetek, ale která by zároveň „měla být“ vymazána (či co nejdříve dokončena její likvidace, byla-li její likvidace insolvenčním řízením pouze přerušena).

Je otázkou, jestli by při aplikaci § 173 odst. 2 OZ bylo možné společnost skutečně zrušit bez dalšího. Holejšovský se k tomu staví kladně, přičemž zbývající nezpeněžitelný majetek by se podle něj stal věcí opuštěnou.¹⁶⁴ S tímto ovšem nelze souhlasit, i nezpeněžitelný majetek je majetek,^{165,166} předpokladem zrušení dle § 173 odst. 2 je dle mého názoru

není podkladem ke zrušení společnosti. Komentářová literatura předpokládá postup dle § 308 odst. 2 IZ pro případy, kdy se dlužník s věřiteli dohodne na jiném způsobu úhrady pohledávek, např. v novém insolvenčním řízení formou reorganizace. Srov. BROŽ, Jaroslav, komentář k § 308 in KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon (č. 182/2006 Sb.). Komentář. 5. vyd. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. v březnu 2016], nebo HÁSOVÁ, Jiřina, komentář k § 308 in HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš a kol. Insolvenční zákon, In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 9. 2020].

¹⁶² Soud následně vydá usnesení o zrušení konkursu po obdržení zprávy o splnění rozvrhového usnesení od insolvenčního správce, a to dle § 308 odst. 1 písm. c) IZ. Právní mocí tohoto usnesení se dle § 309 odst. 4 IZ insolvenční řízení končí.

¹⁶³ HOLEJŠOVSKÝ, Josef, komentář k § 173 in LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část* (§ 1–654). op. cit.

¹⁶⁴ Holejšovský uvedené tvrdí při výkladu k § 173 OZ, v komentáři k § 169 OZ nicméně odkazuje na výslovný požadavek absence majetku vyplývající z § 173 odst. 2 OZ věty druhé. Tedy součástí likvidační podstaty by dle mého názoru měl být i nezpeněžitelný majetek a společnost vy do likvidace vstoupila, i kdyby jí zbyl jenom tento majetek. HOLEJŠOVSKÝ, Josef, komentář k § 173 a k § 169 in LAVICKÝ, op. cit.

¹⁶⁵ Postup ohledně nezpeněžitelného majetku v likvidační podstatě ostatně řeší § 202 až § 204 OZ.

¹⁶⁶ Souhlasně DVOŘÁK, Tomáš, komentář k § 173 in ŠVESTKA, op. cit., ovšem pouze o povaze majetku vyjmutého z MP. Jak uvádím níže, majetek nemusí být opomenutý (ostatně ani majetek vyjmutý z MP není opomenutý).

skutečně proběhlé majetkové vyrovnání a ustanovení tak nebude pracovat s fikcí.¹⁶⁷

Holejšovský po skončení konkursu dle § 308 odst. 1 písm. c) IZ, a současné existenci zpeněžitelného majetku poukazuje na dvě možná východiska, a to, že ačkoliv jsou splněny obě podmínky aplikace § 173 odst. 2 OZ,¹⁶⁸ ke zrušení nedojde, jelikož pro něj není „logický ani věcný důvod“ – uvažuje přitom o výjimečném „sanačním účinku konkursu.“¹⁶⁹ Druhým možným východiskem je, že naopak bude na zbytkový majetek (v průběhu konkursu známý) hleděno jako na objevený a společnost vstoupí do likvidace.¹⁷⁰

Dosavadní judikatura se vyjadřovala především k objevení majetku po provedení likvidace a pracovala tak s pojmem „dosud neznámého majetku.“¹⁷¹ Rozdílnou formulaci „známosti“ majetku v § 173 odst. 2 věty druhé a § 209 OZ nicméně nepovažují za náhodnou. Zatímco § 209 předpokládá již skutečně provedené vypořádání majetku společnosti a kritérium dosavadní neznámosti majetku vyžaduje, ust. § 173 odst. 2 věta druhá formuluje objevení „nějakého“ majetku. Tento jazykový výklad podporuje stejný závěr, ke kterému dospěl Holejšovský, tedy že i v případě, kdy má společnost po skončení insolvenčního řízení splněním rozvrhového usnesení jakýkoliv¹⁷² majetek, pro aplikaci § 173 odst. 2 vstoupí do likvidace. Nadto je u dosud neznámého majetku, objeveného po provedené likvidaci a vymazání společnosti, judikaturou dovozen „důvodný předpoklad způsobilosti kladně ovlivnit hospodářský výsledek likvidace“ a má jím být jen zpeněžitelný majetek.¹⁷³ Uvedené podporuje

¹⁶⁷ Souhlasně HOLEJŠOVSKÝ, komentář k § 169 OZ in LAVICKÝ, op. cit.

¹⁶⁸ Byl osvědčen úpadek a splnění rozvrhového usnesení nabylo právní moci.

¹⁶⁹ Souhlasně STUHLÍKOVÁ, Dominika. *Insolvenční řízení a jeho důsledky pro obchodní korporaci* [online]. Brno, 2017 [cit. 16. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

¹⁷⁰ HOLEJŠOVSKÝ, komentář k § 173 OZ in LAVICKÝ, op. cit.

¹⁷¹ Tak např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1664/2007 nebo usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 4. 2011, sp. zn. 7 Cmo 454/2010. Judikatura se váže k ust. § 75 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, kritérium neznámého majetku nicméně obsahuje i § 209 OZ.

¹⁷² Jak uvádím výše, na rozdíl od Holejšovského vidím pro vstup do likvidace důvod i v případě (pouze) existence nezpeněžitelného majetku.

¹⁷³ Usnesení VS v Praze, sp. zn. 7 Cmo 454/2010.

výše uvedenou tezi o rozdílném postupu v případě aplikace § 173 odst. 2 OZ, kdy se předmětem likvidace může stát i nezpeněžitelný majetek (resp. majetek v průběhu insolvenčního řízení vyloučený z majetkové podstaty), jelikož samotná likvidace tohoto majetku dosud neproběhla.

Důležité je poznamenat, že likvidace bude tzv. „nedobrovolná,“ a navíc ze zákona, tedy na rozdíl od likvidace dobrovolné ji nelze zvrátit¹⁷⁴ a společnost podnikatelskou činnost nebude moci obnovit.

5.3 Náhrada škody po zrušení společnosti

Bude-li škoda nahrazena až po té, kdy proběhne celé insolvenční řízení a společnost bude vymazána postupem dle § 173 odst. 2 OZ, společnost podle stejného ustanovení vstoupí do likvidace. Ustanovení nicméně předpokládá vstup společnosti do likvidace po objevení nějakého majetku, avšak lze usoudit, že do likvidace by měla vstoupit ještě před zrušením; zrušená společnost logicky do likvidace vstoupit nemůže. Lze tedy souhlasit s Holejšovským¹⁷⁵ a na tento případ aplikovat ustanovení § 209 odst. 1 OZ. To sice počítá s již proběhnuvší likvidací, současně ale na rozdíl od § 173 odst. 2 OZ řeší postup ohledně majetku objeveného po zrušení společnosti. Lze navíc mít za to, že mělo-li by k náhradě škody dojít skutečně až po vymazání společnosti, prostředky by bylo možné považovat za majetek dosud neznámý.¹⁷⁶ V souvislosti s obnovením společnosti pro účely likvidace dojde dle ust. § 209 odst. 2 OZ i k obnovení dosud neuspokojených pohledávek jejích věřitelů.

V případě, kdy je škůdce známý a pohledávka za ním je vedena v rámci majetku společnosti, bude podle mého názoru insolvenční správce buďto vyčkávat s ukončením insolvenčního řízení, dokud o pohledávce bude pravomocně rozhodnuto a případně nedojde náhrady (to neplatí, jeví-li by se pohledávka zjevně nedobytnou), případně ji zpeněží

¹⁷⁴ V případě „nedobrovolné“ likvidace (tj. i v případě likvidace po prohlášení úpadku dle § 173 odst. 2 OZ) není zvrácení rozhodnutí o likvidaci možné – Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017.

¹⁷⁵ HOLEJŠOVSKÝ, k § 209 OZ in LAVICKÝ, op. cit.

¹⁷⁶ Jako příklad lze znovu uvést společnost vyřazenou hackerským útokem. Zde se ovšem útočník k náhradě škodě mít nebude a policií bude vypátrán až za několik let, kdy už však poškozená společnost bude zrušena. Pohledávka za pachatelem trestného činu by v tomto případě měla charakter dosud neznámého majetku.

smlouvou o postoupení pohledávky, anebo bude pohledávka po skončení insolvenčního řízení součástí likvidační podstaty.

Na závěr je třeba uvést, že stejně jako v případě likvidace společnosti, která by kvůli přebytku na účtu majetkové podstaty proběhla ihned po skončení insolvenčního řízení, tak ani tady nepůjde o likvidaci dobrovolnou a obnovení podnikatelské činnosti společnosti je vyloučeno.

Závěr

V diplomové práci jsem se snažil o prozkoumání možností náhrady škody společnosti za škodlivý zásah natolik závažný, že ji znemožnil nadále pokračovat v podnikatelské činnosti. V rámci toho jsem se pak zabýval výzkumnou otázkou, zdali je možné nahradit společnosti škodu jako škodu skutečnou na hodnotě jejího poškozeného, nebo zničeného závodu.

Klasické úvahy o náhradě ušlého zisku společnosti v konfrontaci s koncem jejího podnikání nedokážou přinést spravedlivé východisko pro nahrazení veškeré škody. I kdyby soudní řízení, jak z jednoho rozebíraného případu vyplývá, trvalo přes 20 let, řešením pro náhradu (budoucího) ušlého zisku se nezdá být opakované rozšiřování žaloby či podání žaloby nové.

Rozlišování náhrady škody v zemích *common law* na buďto náhradu hodnoty závodu, nebo ušlého zisku, se může jevit jako prosté, přičemž takové ve své podstatě je, a to i přes svá specifika a zvláštní kritéria k zaizení dvojí náhradě škody. Za vývoj rozlišení náhrad může soudcovská tvorba práva, pro země *common law* typická, kdy neměl-li soudce možnost pro nedostatek spolehlivých důkazů přiznat odškodnění za (budoucí) ušlý zisk, zvolil náhradu LBV jako nejvhodnější řešení. Aplikace náhrady škody v této podobě i v tuzemském prostředí zjevně nic nebrání – ze strany Nejvyššího soudu ČR byla náhrada skutečné škody spočívající ve snížení hodnoty závodu výslovně povolena a je tak řada na poškozených společnostech, aby namísto nárokování a složitého, až nemožného prokazování škody ve formě ušlého zisku, počaly požadovat (tam, kde to je možné) náhradu škody jako škodu skutečnou na hodnotě jejich závodu.

Pro podporu náhrady této škody se staví i závěry ohledně nahraditelnosti újmy na *goodwill*. Jedná o otázku téměř neprobádanou, přičemž názor o pojmu *goodwill* z právního hlediska jako o něčem, co se dá „lehce popsat, ale těžko definovat“, lze vyřknout i po krátkém pohledu na způsob, jak si s pojmem (ne)poradila česká doktrína. Lze ale současně konstatovat, že náhrada újmy na *goodwill* (mimo složek, do kterých je zásah odčiňován náhradou nemajetkové újmy, jak je blíže rozebíráno v textu práce) možná je, a to právě rozebíranou metodou náhrady skutečné škody na hodnotě závodu; zjištěná tržní hodnota závodu s hodnotou *goodwillu* počítá.

Jak se ukázalo, tak problematika náhrady škody společnosti, která v důsledku škodlivého zásahu skončila v úpadku, je značně komplexní. Tuzemská literatura se možnostmi a limity náhrady škody v dané situaci doposud vůbec nezabývala, i přes tento deficit je však odpověď na výzkumnou otázku kladná; při náhradě škody je možné postupovat stejným způsobem, jakým postupují soudy v zemích *common law*. Škodu lze hradit jako škodu skutečnou ve výši hodnoty závodu, přičemž výše náhrady by se měla co možná nejvíce blížit hodnotě závodu bezprostředně před škodlivým zásahem. Uvedené platí, pokud ke „zničení“ podnikání dojde bezprostředně po škodlivém zásahu. V případě, že společnost bude v podnikání pokračovat, nicméně v příčinné souvislosti se škodlivým zásahem bude muset podnikatelskou činnost ukončit (rozebíraný „*slow death scenario*“), je možné náhradu škody kombinovat jako ušlý zisk za období od škodlivého zásahu po ukončení podnikání a náhradu hodnoty závodu ke dni ukončení podnikání.

U většiny reálných případů společností, které utrpěly takto závažný škodlivý zásah, bude nutné brát v úvahu likvidační povahu konkurzu a tedy v budoucnu jistý okamžik zániku společnosti. Po určitém okamžiku budou šance společnosti na obnovení podnikatelské činnosti, i přes uskutečněnou náhradu škody, takřka nulové. Závěry o nahraditelné újmě však lze považovat za aplikovatelné i v případech, kdy zrušení společnosti hrozit nebude – např. v případě, kdy je povolena reorganizace, či je její závod poškozen pouze do té míry, že se společnosti naplnění definice úpadku podaří odvrátit.

Použité zdroje

Monografie

1. MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IX. § 2894-3081*. 1. Vydání. Praha: Nakladatelství Leges, 2018, 1728 s., ISBN 979-80-7502-199-1.
2. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník - Komentář - Svazek I*. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 9. 2020].
3. LAVICKÝ, Petr a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembr-grpwk5tlge2a&tocid=nnptembrgrpwk5tlge2a>
4. ROZEHNAL, Aleš. *Náhrada reflexní škody společníků korporací*. Plzeň: Aleš Čermák, 2016, 152 s. ISBN 978-80-7380-637-8.
5. KRAMER, Adam. *The Law of Contract Damages*. 1st ed. Oxford: Hart Publishing, 2014, 577 s., ISBN 987-1-84946-407-9.
6. SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the UN CONvention on the International Sale of Goods*. 2nd ed., Oxford: Oxford Univerity Press, 2005, 1149 s. ISBN 978-0-19-927518-2.
7. ZELLER, Bruno. *Damages Under the CONvention on Contracts for the International Sale of Goods*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2018, 355 s. ISBN 978-0-19-882249-3.
8. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo. 5. díl. Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 356 s. ISBN 978-80-7357-714-8
9. BEJČEK, Josef. *Ušlý zisk a tzv. zmařená příležitost*. In: BEJČEK, Josef, POKORNÁ, Jarmila, *Sborník příspěvků z konference „Odpovědnost za škodu.“* Brno, Masarykova univerzita Brno, 2005 s. 18-15. ISBN 80-210-3721-0.
10. MAŘÍK, Miloš a kol. *Metody oceňování podniku*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2011, 494 s. ISBN 978-80-86929-67-5.

11. HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník, 3. vyd., 2009. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhf64zrguxgo33pmr3ws3dm&groupIndex=0&rowIndex=0>
12. SAIDOV, Djakhongir. The Law of Damages in International Sales. 1st ed. Portland: Hart Publishing, 2008, 294 s. ISBN 978-7-84113-742-1
13. HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwk5tl-giyc443cl4zdamj44dsx3qmyzqdqju#mn9_Sb_2012_89_pf2894
14. TICHÝ, Luboš, PIPKOVÁ, Joana, BALARIN, Jan Kupní smlouva v novém občanském zákoníku. Komentář. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwe2zr-guxhgys7giydcms7ha4v64dggityonq>
15. KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon (č. 182/2006 Sb.). Komentář. 5. vyd. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. v březnu 2016].
16. HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš a kol. Insolvenční zákon, komentář. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 10. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrhbpwk232ge4dglttmjptembqgzptcobs15ygmzmzqha>

Články

17. POLÁKOVÁ-UVÍROVÁ, Petra, OBŠNAJDROVÁ, Jana Sorry jako, končíte... Firma FAU zbavila mlčenlivosti Babiše i finanční správu *prerovsky.denik.cz* [online] Vltava Labe Media, publikováno

- 31.8.2017 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: https://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/firma-fau-zbavila-mlcenlivosti-babise-i-financni-spravu-20170831.html
18. MORÁVEK, Daniel. Součet hodnot neoprávněně vydaných zajišťováků? Neuvěřitelných 1,76 mld. Kč. *Podnikatel.cz* [online], Internet Info, s.r.o., publikováno 22. 11. 2018 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/soucet-castek-neopravnene-vydanych-zajistovaku-neuveritelnych-1-76-mld-kc/>
19. DAVIS, Jessica. AMCA Files Chapter 11 After Data Breach Impacting Quest, LAbCorp. *healthitsecurity.com* [online], Xtelligent Healthcare Media LLC, publikováno 18. 6. 2019 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://healthitsecurity.com/news/amca-files-chapter-11-after-data-breach-impacting-quest-labcorp>
20. WILSON, James. Deutsche Bank faces damages in Kirch case. *ft.com* [online], The Financial Times Ltd., publikováno 16. 11. 2012 [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/d315565c-300f-11e2-a040-00144feabdc0>
21. ČECH, Petr. Nabývání vlastních akcií akciovou společností. *pravniradce.ihned.cz* [online]. Economia, publikováno 13. 11. 2006 [cit. 12. 9. 2020] Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-19589910-nabyvani-vlastnich-akcii-akciovou-spolecnosti>
22. BLASE, Friedrich, HÖTTLER, Phillip. Remarks on the Damages Provisions in the CISG, Principles of European Contract Law (PECL) and UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UPICC) *cisgw3.law.pace.edu* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, publikováno 8. 1. 2007 [cit. 13. 9. 2020]. Dostupné z: <https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/peclcomp74.html>
23. ŠAJNAROVÁ, Jitka, BUUS, Tomáš. Obvyklá pochybení znalců při vyčíslení náhrady škody. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 30. 11. 2017 [cit. 14. 9. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/obvykla-pochybeni-znalcu-pri-vycisleni-vyse-skody>
24. NOVÁK, Jaroslav, BARBARIČOVÁ, Martina. Ocenění goodwillu při koupi závodu a odpovědnost statutárních orgánů akciové společnosti. *epravo.cz* [online]. Epravo.cz, publikováno 15. 5. 2014 [cit.

5. 10.2020]. Dostupné z:
<https://www.epravo.cz/top/clanky/oceneni-goodwillu-pri-koupi-zavodu-a-odpovednost-statutarnich-organu-akciove-spolecnosti-94312.html>
25. ELIÁŠ, Karel. K vymezení podniku v českém obchodním zákoníku. *Právní rozhledy*, roč. 1993, č. 3. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptcojzgnpxa4s7gnpxgxzxgu&groupIndex=12&rowIndex=0>
 26. PILÍK, Václav. Právní dispozice s obchodním závodem. *Obchodněprávní revue*, roč. 2020, č. 2. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpw64s7gjpngxzxg4&groupIndex=23&rowIndex=0>
 27. SPRINZ, Petr, SCHÖNFELD, Jaroslav. Platební neschopnost a předlužení v řeči práva a ekonomie. *Obchodněprávní revue*, roč. 2019, č. 9. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptem-brhfpw64s7hfpngxzsg4a&groupIndex=3&rowIndex=0#>
 28. GUGESHAVILI, Gvantsa. Is Goodwill Synonymous with Reputation? *Juridica International*, r. 2009, č. 16, s. 126-134. In: *heinonline.org* [právní informační systém] William S. Hein & Co., Inc. [cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: https://heinonline.org/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/jurdint16&id=129&men_tab=srchresults
 29. LAVRUSHIN, Konstantin. Know-how po rekodifikaci. *epravo.cz* [online]. Epravo.cz, publikováno 25. 7. 2016 [cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/know-how-po-rekodifikaci-101436.html>
 30. WALPOLE, Michael. When is Goodwill Not Goodwill. *Journal of Australian Taxation*. r. 1999, č. 1, s. 48-61. In: *heinonline.org* [právní informační systém] William S. Hein & Co., Inc. [cit. 15. 9.

- 2020]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/jouaustx2&id=48&collection=journals&index=>
31. ONDREJOVÁ, Dana. Přiměřené zadostiučinění v nekalé soutěži II. Peněžitá podoba přiměřeného zadostiučinění *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 10. 3. 2019 [cit. 13. 9. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/pri-merene-zadostiucineni-v-nekale-soutezi-ii-penezita-podoba-primereneho-zadostiucineni>
 32. NEDBÁLEK, Karel. Výpočet nemajetkové újmy. *Bulletin advokacie* [online]. Česká Advokátní Komora, publikováno 15. 12. 2015 [cit. 17. 9. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/vypocet-nemajetkove-ujmy#ftn3>
 33. COHEN, Farley, LOBO, Prem. Business value as a measure of loss in litigation contexts: Reflecting business “reality” over hypothetical “fantasy.” *The Advocates’ Journal*, r. 2011, č. 6 [online]. cohenhamiltonsteger.com [cit. 18. 9. 2020]. Dostupné z: https://www.cohenhamiltonsteger.com/docs/default-source/default-document-library/class-action-defense-quarterly-5_4.pdf?sfvrsn=63796d10_2
 34. GARDEMAL, Joe, KANCHERLA, Amita. Damages Measured by Lost Profits or Lost Business Value? *alvarezandmarsal.com* [online]. Alvarez & Marsal Holdings, LLC., publikováno 21. 11. 2013 [cit. 19. 9. 2020] Dostupné z: <https://www.alvarezandmarsal.com/insights/damages-measured-lost-profits-or-lost-business-value>
 35. KOLASKI, Kenneth., KUGA, Mark. Measuring Commercial Damages via Lost Profits or Loss Business Value: Are these Measures Redundant or Distinguishable? In: *CISG Database* [online databáze]. 1998 [cit. 20. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/kolaski.html#aaa1>
 36. SVOBODA, Karel. Dynamická náhrada škody. *Právní rozhledy*, roč. 2008, č. 4. In: *beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptem-bqhbpxa4s7grpxgzrgqyq&groupIndex=0&rowIndex=0>

Judikatura

37. Rozsudek Appellate Division of the Supreme Court of New York, Third Department ze dne 10. 1. 1991. S.A.B Enters. V. Athens, sp. zn. 164 A.D.2d 558 (N.Y. App. Div. 1991). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 8. 9. 2020]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/sab-enters-v-athens>
38. Rozsudek Německého Spolkového soudního dvora (BGH) ze dne 15. 10. 1990, VI ZR 314/90. IN: *beck-online.beck.de* [právní informační systém]. 2020, VERLAG C.H.BECK [cit. 10. 9. 2020]. Dostupné z: <https://beck-online.beck.de/Dokument?VPath=bib-data%2Fzeits%2Fnjw%2F1992%2Fcont%2Fnjw.1992.302.1.htm&readable=Parallelfundstellen&IsSearchRequest=True&HLWords=on&JumpType=SingleHit&JumpWords=VI%2BZR%2B314%252f90>
39. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 601/2007. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhbpxgzvga3ti&groupId=0&rowIndex=0>
40. Nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 18/01. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgipkm27ovzw4&groupId=0&rowIndex=0>
41. Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 30. 9. 1980, sp. zn. 1 Cz 137/80. In: VOJTEK, Petr. Přehled Judikatury ve věcech náhrady škody, 1. vyd. Praha: ASPI, 2006, 712 s. ISBN 80-7357-194-3
42. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 9. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1614/2005. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqg5pxa4s7gezv6427gq4tc&groupId=0&rowIndex=0>
43. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1807/2001. In: *kraken.slv.cz* [online databáze]. Mgr. Milan Kvasnica [cit. 12. 9. 2020]. Dostupné z: <http://kraken.slv.cz/25Cdo1807/2001>

44. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne, 30. 5. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4850/2009. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 13. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgipwgxzrgeytgoi&groupIndex=0&rowIndex=0>
45. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1817/2011. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgnpwgxyzrgi3dema&groupIndex=0&rowIndex=0>
46. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 818/2005. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqg5pwgxyzugazdo&groupIndex=0&rowIndex=0>
47. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2018, sp. zn. 25 Cdo 656/2017. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembsgbpwgxyzrg42dqmy&groupIndex=0&rowIndex=0>
48. Rozsudek Appellate Division of the Supreme Court of New York, first Department ze dne 26. 6. 1973. S NAT. APPAREL COUNCIL v. DUN & BRADSTREET, sp. zn. 42 A.D.2d 58 (1973). *leagle.com* [online]. 2019, Leage, Inc.[cit. 15. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.leagle.com/decision/197310042ad2d58182>
49. Rozhodnutí House of Lords ze dne 20. 5. 1901, věc Inland Revenue Commissioners v Muller & Co's Margarine Ltd., sp. zn.[1901] SVC 25. *library.croner.co.uk* [online]. Croner-i Ltd. [cit. 7. 10. 2020]. Dostupné z: https://library.croner.co.uk/cch_uk/svhcases/1901-svc-25
50. Rozhodnutí High Court of Australia ze dne 20. 9. 1979, Geraghty v. Minter, sp. zn. (1979) 142 CLR 177. *jade.io* [online databáze] BarNetwork Pty Limited [cit. 16. 9. 2020]. Dostupné z: <https://jade.io/article/66809>

51. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky z 23. 9. 1931, sp. zn. Rv I 1007/30. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 16. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojtgfpxmyl2nz4v6mjrgaztg&groupIndex=0&rowIndex=0>
52. Rozhodnutí Court of Appeals of Texas ze dne 15. 4. 1982, Sawyer v Fitts, sp. zn. 630 S.W.2d 872 (Tex. App. 1982). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 19. 9. 2020]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/sawyer-v-fitts>
53. Rozhodnutí Ohio Supreme Court ze dne 12. 7. 1944 ve věci Bishop v. E. O. Gas Co., sp. zn. 56 N.E.2d 164 (Ohio 1944). *courtlistener.com* [online databáze] Free Law Project [cit. 19. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.courtlistener.com/opinion/4028370/bishop-v-e-o-gas-co/>
54. rozhodnutí United States Court of Appeals, Sixth Circuit ze dne 17. 8. 1966 ve věci Taylor v. B. Heller and Company, sp. zn. 364 F.2d 608 (6th Cir. 1966). *casetext.com* [online databáze]. Casetext, Inc. [cit. 20. 9. 2020]. Dostupné z: <https://casetext.com/case/taylor-v-b-heller-and-company>
55. rozhodnutí North Dakota Supreme Court ze dne 28. 6. 1984 ve věci Jim's Hot Shot Service, Inc. v. Continental Western Ins. Co., sp. zn. 353 N.W.2d 279 (N.D. 1984). *ndcourts.gov* [online]. North Dakota Supreme Court. [cit. 19. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.ndcourts.gov/supreme-court/opinion/353NW2d279>
56. Rozhodnutí England and Wales High Court ze dne 6. 5. 2011 ve věci MMP GmbH v Antal International Network Ltd sp. zn. [2011] EWHC 1120 (Comm). *bailii.org* [online databáze]. British and Irish Legal Information Institute. [cit. 22. 9. 2020]. Dostupné z: <http://www.bailii.org/cgi-bin/markup.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Comm/2011/1120.html&query=antal&method=boolean>
57. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2009, č. j. 24 Cm 460/1999-551. Rozsudek vyžádán autorem na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

58. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 4. 2010, č.j. 5 Cmo 12/2010-609. Rozsudek vyžádán autorem na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
59. Usnesení. Městského soudu v Praze ze dne 30. 6. 2020, č.j. 24 Cm 460/1999-1099. Usnesení vyžádáno autorem na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
60. Rozsudek rakouského Nejvyššího soudu (OGH) ze dne 22. 2. 1955, RIS RS0032927. In: *ris.bka.gv.at* [online databáze] 2020, Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort [cit. 16. 9. 2020]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJR_19550222_OGH0002_00100B00042_5500000_001
61. Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 9. 11. 1929, sp. zn. Rv I 179/29. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojshfpxmyl2nz4v6ojtguzq&groupIndex=78&rowIndex=0>
62. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1069/2008. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpw4427gi4diny&groupIndex=78&rowIndex=0>
63. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 29 NSČR 21/2010. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpw4427g42dqmi&groupIndex=78&rowIndex=0>
64. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. 29 Cdo 1664/2007. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 24. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfpgwzxwhe3te&groupIndex=78&rowIndex=0>

65. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 4. 2011, sp. zn. 7 Cmo 454/2010. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 26. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpw64s7gezf6427gm3dg&groupIndex=78&rowIndex=0>
66. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrhfpexztgzpww2lw&groupIndex=78&rowIndex=0>
67. rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3320/2011. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 27. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgrpw64s7gvpngxzrgu2a&groupIndex=78&rowIndex=0>

Internetové zdroje

68. Všechny insolvence v ČR, *insolcentrum.cz* [online], InsolCentrum, s.r.o [cit. 7. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/pocty-pripadu-statistiky/>
69. Důvodová zpráva k OZ. občanský zákoník.justice.cz [online]. 2012 s. 577, 578. [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: <http://obcansky-zakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
70. VLASÁK, Michal. *Východiska a tendence vývoje principů evropského deliktního práva (PETL) a jejich odraz v českém právu*. Brno, 2012. [cit. 14. 9. 2020]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/v0vjc/Disertacni_prace.pdf
71. KOJTAL, Jaroslav. *Ušlý zisk a jeho náhrada* [online]. Brno, 2016 [cit. v 20. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/ftpco/378519_DP.pdf

72. International Valuation Standards. *rics.org* [online]. International Valuation Standards Council [cit. 6. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.rics.org/globalassets/rics-website/media/upholding-professional-standards/sector-standards/valuation/international-valuation-standards-rics2.pdf>
73. CISG Advisory Council Opinion No. 6 - Calculation of Damages under CISG Article 74. In: CISG Database [online databáze]. 2006 [cit. 6. 10. 2016]. Dostupné z: https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op6.html#*
74. STUHLÍKOVÁ, Dominika. *Insolvenční řízení a jeho důsledky pro obchodní korporaci* [online]. Brno, 2017 [cit. 16. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ck6dw/Insolvenčni_rizeni_a_jeho_dusledky_pro_obchodni_korporaci.pdf

Obrázky

75. Obrázek 1, 2: COMPTON, Jeff, BRYANT, Margaret, SHAPIRO, Michael. Lost Profit Versus Lost Business Value. In: *cw-cpa.com* [online]. Compton & Wendler, P.C. [cit. 25. 9. 2020]. Dostupné z: <https://cw-cpa.com/lost-profit-versus-lost-business-value/>
76. Obrázek 3: vlastní tvorba.

Právní předpisy

77. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. v září 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfu3a&groupIndex=0&rowIndex=0>
78. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. v

- září 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapter-interview-document.seam?documentId=onrf6mrqga3f6mjygiwt-gmy&groupIndex=0&rowIndex=0>
79. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění k 31. 12. 2013. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. v září 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapter-interview-document.seam?documentId=onrf6mjzheyv6njrg-mxggvjrl5ugymk7mrutcljvgq&groupIndex=0&rowIndex=0>
80. Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. v září 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapter-interview-document.seam?documentId=onrf6mrqgazf6njgawtcmq&groupIndex=0&rowIndex=0>
81. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: *beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. v září 2020]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapter-interview-document.seam?documentId=onrf6mjzhezv6njygyxggyjrfuytemi>

Právní předpisy EU

82. Čl. 2 odst. 2 a 3 Přílohy I. k Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem Text s významem pro EHP. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 7. 9. 2020] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0651>

Ostatní

83. Principles Of International Commercial Contracts, 2016 (UNIDROIT). In: *unidroit.org* [online]. 2019, UNIDROIT [cit. 17. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf>

84. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). In: *unictral.org* [online]. United Nations Commission On International Trade Law [cit. 12. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>
85. Principles of European Contract Law (PECL). In: *trans-lex.org* [online]. [cit. 14. 9. 2020]. Dostupné z: https://www.trans-lex.org/400200/_/pecl/
86. Principles of European Tort Law (PETL). In: *egtl.org* [online]. European Group on Tort Law [cit. 14. 9. 2020]. Dostupné z: <http://www.egtl.org/PETLEnglish.html>
87. Všechny insolvence v ČR, *insolcentrum.cz* [online], InsolCentrum, s.r.o [cit. 7. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/pocty-pripadu-statistiky/>
88. Důvodová zpráva k OZ. *obcanskyzakonik.justice.cz* [online]. 2012 s. 577, 578. [cit. 11. 9. 2020]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
89. VLASÁK, Michal. *Východiska a tendence vývoje principů evropského deliktního práva (PETL) a jejich odraz v českém právu*. Brno, 2012. [cit. 14. 9. 2020]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/v0vjc/Disertacni_prace.pdf
90. KOJTAL, Jaroslav. *Ušlý zisk a jeho náhrada* [online]. Brno, 2016 [cit. v 20. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/ftpco/378519_DP.pdf
91. International Valuation Standards. *rics.org* [online]. International Valuation Standards Council [cit. 6. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.rics.org/globalassets/rics-website/media/upholding-professional-standards/sector-standards/valuation/international-valuation-standards-rics2.pdf>
92. CISG Advisory Council Opinion No. 6 - Calculation of Damages under CISG Article 74. In: *CISG Database* [online databáze]. 2006 [cit. 6. 10. 2016]. Dostupné z: <https://cisgw3.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op6.html#>

93. STUHLÍKOVÁ, Dominika. *Insolvenční řízení a jeho důsledky pro obchodní korporaci* [online]. Brno, 2017 [cit. 16. 9. 2020]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ck6dw/Insolvenčni_rizeni_a_jeho_dusledky_pro_obchodni_korporaci.pdf
94. UNIDROIT Principles Of International Commercial Contracts, 2016. In: [unidroit.org](https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf) [online]. 2019, UNIDROIT [cit. 17. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2016/principles2016-e.pdf>

